

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. De ipsomet Mysterio SS. Trinitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](#)

Deum, qui omnia constituit, & consummavit, & factus ex quod non erat, & tamen hæc omnia, ut sicut ex Evangelio Joannis, Verbo incarnato subiunguntur, idem Hermas lib. 3. similitudine 5. sibi habet. Filius quidem Dei omni creatura aequaliter est, ita ut in Consilio Patri suo adfuerit, ad undam creaturam. Appellat etiam lib. 3. c. 3. apud Iren. Christum sceptrum Majestatis Dei, apud Angelis, & Dominum cum articulo.

Ignatius Martyr Epist. ad Polycarpum, teste Hier. lib. de Scriptoribus c. 26. dicit, se vidisse Christum: Hic Epist. ad Ephes. cuius meminit Achan. lib. de Syn. appellat Christum creatum, & increatum, factum propter carnem, in creatum vero, quoniam non est ex operum, & creaturarum numero, sed Filius ex Patre. Sicut habet Epist. ad Magnesios.

Aristides Atheniensis sub Adriano passus, obclite eidem librum, quod Christus Jesus, sicut esset Deus.

Polycarpus Oratione prope mortem, appella Christum Filium Dei, subditque per quem ali cum ipso in Spiritu Sancto, gloria, nunc & in futura secula seculorum. En aequalitatem glorie omnium.

*Secundo Seculo Justinus Philos. Apol. 1. Christum Filium Dei Patris confitetur, qui sibi propriè Filius dicitur, esseque verbum, quod simul cum illo ante creaturas, & existit, & gignitur, quando primitus per ipsum omnia crevit, & Dial. cum Triphone demonstrat ea quæ de summo Deo in Psalmis dicuntur summo Deo Christo convenire. Ibidem pag. 281. sic ait: *Venient illum esse Dei, ac Deum à Prophetâ nuncupari, non ita ut soli lux, solo vocabulo numeratur, sed numero alterum quidam esse, non tamen recisio, namquam Patris substantia fecetur, idque declarat exemplo ignis, qui sine imminutione alias accedit.**

Irenaeus lib. 4. c. 8. appellat, Christum mensuram Patris, quoniam & caput eius. C. 14. dicit, Christum ab initio adfuisse suo plasmati. Similia habet lib. 3. c. 19. & ibidem c. 6. ait, Patrem esse verum Dominum, & Filium verum Dominum, deque illis interpretatur locum Gen. 19. v. 24.

*Athenagoras in Legatione pro Christianis pag. 10. ait, *Est Filius Dei Verbum Patris in idea & operatione: ab ipso enim & per ipsum, omnia facta sunt, cum sit unus Pater & Filius.**

Theophilus Antiochenus lib. 2. ad Autolycum dicit, Deum suum λόγον, dicit per ipsum, Deum, omniam molitus esse, &c. similia.

*Tertio Seculo Hypolitus Portuensis Episcopus, cuius verba sunt apud Theodor. dial. 1. *Verbum etiam Dei nulla re mutatum esse, (supple per incarnationem) nec in ullo prorsus, in quo, idem est, cum Parre.* Eundem, ibidem, esse Deum infinitum, simul & circumscriptum hominem, ait.*

Clemens Alexand. in Protreptico appellat, *Christum revera Deum & aqualem, universorum Dominum, similia habet pædag. l. i. c. 8.*

Tertullianus contra Præcam. c. 2. Dicit, *tres personas esse unius substantia & c. 4. appellat, Filiū de substantia Patris.*

Simile habet Cyprianus lib. 2. adversus Judæos c. 6. 7. 8. & de Christo accipit illud Isaiae c. 45. v. 14.

Idem afferit Laßtant. L. 4. c. 12. ubi Filiū Dei ita describit, *In prima nativitate spirituali & subst. fuit ergo sine officio matris, à solo Deo Patre generatus est, in secunda verò carnali & analog. fuit, interim & Deum & hominem fuisse.*

Sed quid ad testimonia in oppositum respondendum: Afferimus locum S. Hieronymi Apolog. 2. contra Rufinum. Fieri potest, ut vel simpliciter errant, vel alio sensu scripserint, vel à librariis imperitis, eorum paulatim scripta corrupta sint, vel certe antequam in Alexandria, quasi dæmonium meridianum Arius nasceretur, innocenter quædam & minus cautè locutis sint.

QUÆSTIO I.

De ipsomet mysterio SS. Trinitatis.

Imautabimus hic aliquantum methodum Scholasticam: Nam nonnisi sola thesi positâ, accedemus ad solutiones objectionum, postea indicabimus breviter fundamenta aliqua ex sacra Scriptura. Cujus methodi hæc ratio est, quia Oppositi Affirmantium partes tenent, aguntque contra possessionem nostræ doctrinæ, tot seculis roboratam, hinc eis onus probandi incumbit, illudque sibi ordinariè offerri cupiunt: hinc ut eorum desiderio satisfiat, ostendaturque quo robore id agant, à solvendis semper incipiemus difficultatibus.

DICENDUM est. *Credere nos secundum doctrinam Ecclesie, quod Deus sit unus in essentia, cui identificata sunt tres personæ, nimirum Patris, Filius, & Spiritus Sancti distincte inter se realiter. Quid contra objiciant Adversarii, videamus.*

DIFFICULTAS I.

Solvuntur Objectiones à ratione petitæ.

Non tam rationes, quam sophismata sunt, quæ ut discutiantur.

Punctum Difficul-

tatis 1.

Objectiones Crellii.

Obicit 1. Crellius aliquos expositores, urgendo Argumentum ex i. ad Corinth. 8. de quo infra.

Primus expositarius est, Deus ille unus est tota Trinitas, seu Pater, Filius, & Spiritus S.

Z 3 simul

R. P.
MŁOD
nowski
om. Act Z:
VI

simul juncti, atqui Pater est Deus ille unus, ergo Pater est tota Trinitas.

Secundus. Deus ille unus est tota Trinitas. Pater non est tota Trinitas, ergo non est ille unus Deus.

Tertius. Deus ille unus est Pater, Deus ille unus est Filius, & Spiritus Sanctus, ergo Filius & Spiritus Sanctus sunt Pater.

Quartus. Deus ille unus est Pater, Filius, & Spiritus Sanctus non est Pater. Ergo Filius & Spiritus Sanctus non est Deus ille unus.

R E S P O N D E T U R. Negando consequentiam omnibus illis argumentis. Primi vitium est, quia ly Deus aliter in Majori, aliter in Minoris sumitur; nam ly Deus in Majori sumitur secundum collectionem eorum, quibus esse Deum competit, & in Minoris non sumitur ita, consequenter in arguento sunt quatuor termini. Aliud est ejusdem expositorii vitium, quia non est Syllogismus ille expositorius, sed constat nonnisi ex particularibus, quod mox explicabitur.

Idem dicendum de secundo expositorio, qui adhuc hoc vitio laborat, quia ly Deus non distributum accommodat in Majori, distribuitur accommodat in Conclusione, que est negativa.

Tertius autem Expositorius hoc etiam labo-
rat; quia in illo non distribuitur accommodat
hic terminus, Deus.

Quarti autem fallacia eadem est cum secun-
do; cuius etiam falsitas in hoc syllogismo co-
gnoscitur. Rex est Vladislaus, Ericus non est
Vladislaus, ergo Ericus non est Rex.

Universaliter autem dictorum Syllogismorum vitium explicatur. Docent universaliter summulista cum Aristotele Syllogismum ex singularibus, qualis est Expositorius, concludere, non concludere autem Syllogismum ex particularibus, unde illud Axioma, *ex particularibus nihil sequitur*, consequenter syllogismus ex particularibus debet esse non innitens regulis syllogisticis, innitens autem syllogismus expositorius.

Porro regulæ syllogismorum se-
cundum principia Logica sunt *dici de omni*, *dici
de nullo*, licet illa ipsa ultimo resolvantur in prin-
cipium Metaphysicum. *Quae sunt eadem uniti ter-
tio, &c.* quia tamen ex una parte in syllogismo expositorio non debent esse propositiones uni-
versales, hoc ipso enim ille expositorius non es-
set expositorius; & ex alia parte, quia ille syl-
logismus debet esse innitens regulis dictis syllo-
gisticis, hoc ita concordandum est, ut interve-
niat in omni expositorio accommodata quæ-
dam distributio, ut ita dicam, hoc est, ut subje-
ctum & p̄dūcatum ita inter se coquuntur,
secundum quod in illa propositione ponuntur,
ut p̄dūcatum omni illi, ut ita dicam, compe-
tit, cui competit esse subjectum, & ē conver-
so. Et hoc jam erit accommodata illa distribu-

tio & æquivalens innitentia dici de Omni. Im-
quamcumque aliam excogitaverint regulam
oppositi, distinguendi syllogismum ex par-
ticularibus, à syllogismo ex singularibus, ea si
vera erit, ad diē tam explicationem revocabitur,
similque ostendet formatos à Crello syllogis-
mos, esse syllogismos ex particularibus.

Quorum omnium Ratio est. Tum quia nisi
prædicta regula stet, non poterit ostendi quare
ex particularibus non concludat syllogismus,
concludat ex singularibus? Nec poterit ostend-
i, quomodo expositorius sit syllogismus, si non
innititur syllogisticis regulis? Tum quia nisi
ponatur dicta coequatio prædicati & subjecti
nec erit coequatio universalis, cum suis inferioribus,
& si hæc coequatio datur (nisi velimus
etiam aliorum syllogismorum regulas subver-
tere) etiam illa prior dabitur. Quam coequationem
subjecti cum prædicato in syllogismo
expositorio hoc etiam probat; quia nisi hæc co-
equatio detur, poterit facile committi fallacia
accidentis, ex eo in quo convenientiunt, faciendo
argumentationem, ad id, in quo non convenien-
tiunt, v.g. à convenientia in essentia, ad convenien-
tiem in personis. Tum quia in quibusunque
manifestis particularibus, ostendetur non
haberi istam accommodatam distributionem,
nec coequationem desumptam; haberi autem
in quibusunque manifeste Expositorius; quod
ipsum ostenditur, Rex est Vladislaus, Ericus
non est Vladislaus; ergo Ericus non est Rex.
Addet adhuc, si velis, terminum Hic. Ensylo-
gismum ex particularibus? Non enim sumitur
ita; Omnis ille, cui competit esse Regem, com-
petit esse Vladislaum, nec est coequatio inter
hoc subjectum, quod est Rex, & inter prædicatum
Vladislaum: Manifeste autem expositorius
est iste; Jesus est Filius Mariae, Messias est Jesus,
ergo Messias est Filius Mariae. Ensylogismum
expositorium? Cujus prima propositio dicit
coequationem subjecti cum prædicato, faci-
que hunc sensum; Omne cui competit esse Je-
sus, de quo hic illi competit esse filium Marie.

Applicemus dicta. In primo Expositorio non
est accommodata, ut dixi, distributio: Quia illius
propositionis; Deus ille unus est tota Trini-
tas, non est iste sensus; Omne cui competit
esse Deum illum unum, est tota Trinitas: In
Minoris etiam utpote affirmativa, non potest
jam distribui, ly Deus. In secundo Expositorio,
illa eadem recurrat proportio prima, sine ac-
commodata distributione. In tertio Exposi-
torio; Deus ille unus est Pater, non accipitur ita,
ut faciat hunc sensum: Omne cui competit es-
se Deum illum unum, est Pater. In quarto syl-
logismo recurrat eadem propositio, quæ in ter-
tio, codem vitio laborans.

Quod si dicant arguentes, quod illius propo-
sitionis Deus ille unus est tota Trinitas, sit iste
sensus; Omne cui competit esse Deum, est tota
Trini-

Inimica falsa erit Major, hoc sensu, quod cui competit esse Deum, competit illi esse Trinitatem.

Objicit 2. Idem. Si datur Trinitas, sequitur unum & tres deos fore, unum quidem ex parte, tres vero si vim sententiae spectes, quia tres essent personæ, quarum quælibet est Deus.

RESPONDETUR. Negando sequelam, & licet tres sint personæ, quarum quælibet est Deus, quia tamen est Deus Deitate eadem, non tres sunt dii, sed unus Deus, nisi velis unum per tria numerare.

Instat 1. Ex hac Doctrina sequitur, Pater est esse Filium, valet enim hoc argumentum; unus ille Deus est Pater. At Filius est unus ille Deus. Ergo Filius est Pater.

RESPONDETUR. Negando Consequens, est enim syllogismus ex particularibus; neque enim illa Major habet hunc sensum, omne qui competit Deum unum esse, est Pater.

Instat 2. Rectè ita argumentor, Pater est persona Divina, Filius est persona Divina, Spiritus Sanctus est persona Divina, ergo tres sunt Divina personæ, non una; Ergo etiam bene argumentor, Pater est Deus summus, Filius est Deus summus, Spiritus Sanctus est Deus summus, ergo tres sunt Dii summi, non unus.

RESPONDETUR. Utrumque hoc non nisi fatimena esse, ponendo unum argumentum in Antecedenti, aliud in Consequentia. Paritas autem consequentiae negatur, quia ad hoc uta liquid sit tria est necesse triplicari unitatem in illo genere, cum ergo in se multiplicantur personalitates, & non multiplicantur Deitates, erunt tres personalitates, & non tres Deitates.

Instat 3. Deus in essentia unus, est persona Divina, adeoque una. Primam partem a sumptu probat, deducendo ad impossibile, Deus ille unus non est persona, Pater est persona Divina; Ergo Pater non est Deus ille unus.

RESPONDETUR. Negando Consequens, est enim syllogismus ex particularibus; neque enim prima propositio facit hunc sensum, nullum cui competit esse Deum, vel essentiam Dei habere, competit esse personam Divinam.

Instat 4. Ubi re ipsa multiplicantur subjecta, multiplicantur etiam illa quæ de singulis distincte dicuntur, & multiplicantur quidem pro numero suorum subjectorum; & ita quot sunt homines, tot sunt animalia, quot lineæ tot quantitates; Ergo cum de personis tanquam subjectis prædicetur Deitas, & ipsa multiplicari debet.

RESPONDETUR. Illam inductionem veniam de creatis, in quibus impossibile est unum identificatum realiter multiplicari non multiplicato alio, quia in creatis non datur distinctione virtualis in ordine ad prædicta primæ intentionalia, secùs in Divinis.

Instat 5. Vox Dei est nomen Personæ, ergo cum Deus unus sit, una erit persona. Antecedens probatur, quia Deo tribuitur nomen regentis, mundum creantis, &c. quæ omnia indicant personam.

RESPONDETUR. Rigorose loquendo ly Deus est nomen significans concretum ex natura & personalitate; non tamen formalissime importat personam, hinc quamvis supponatur quodly Deus sit concretum ex natura & personalitate, nondum sequetur quod sit persona una, eo quod illud concretum possit haberi ratione alius & alius personæ. Diceret etiam Suarez, & qui illum sequuntur quod nomen Deus non sit quidem nomen personæ, sit tamen nomen subsistentis subsistentia absoluta. In nostris principiis dici potest, quod nomen Deus sit nomen personæ abstractæ, & communiter ad tres personas sumptæ, licet non sit nomen personæ determinatæ sumptæ.

Objicit 3. Idem. Ex nostrâ Doctrina sequitur quilibet Divinitatis personâ, trinâ in personis, esse, quod probat: Deus ille unus, est trinus in personis, quælibet persona Divina est Deus ille unus, ergo quælibet est trina in personis;

RESPONDETUR. Negando sequelam, & probationis consequentiam, est enim ex particularibus: quia Major non facit hunc sensum; Omne cui competit esse hunc Deum illum unum, est trinum in personis. Quando autem in defensione argumenti dicit non posse Deum sumptus, essentialiter & personaliter ex eo, quia quælibet persona Divina est Deus essentialiter sumptus, quia totam Dei essentiam habet; id immereor dicitur, quia unaquæque persona est Deus essentialiter sumptus, per identitatem realiem, sed cum alienate & distinctione virtuali. Aliunde etiam non concludit Doctrina, quia etiam Petrus totam habet essentiam humanam, hoc est non partem illius; nec tamen excludit quoniam alia individua sint homo, & sicut individuationes alias non debet habere Petrus; ita nec una persona, alias personalitates.

Instat. Cui inest essentia Divina, ei inest totum id, quidquid in illa essentia est, unicuique autem Personæ, inest essentia Divina. E.

RESPONDETUR. Cui inest essentia Divina per identificationem realem secum, non tamen per identificationem omnium, quæ illi ipsi essentiae Divinæ identificantur, & omnium illius, ita ut dicam, virtualitatum, illi inest essentia secundum totum id, quidquid in illa essentia Divinæ identificantur, & omnium illius, utita dicam, virtualitatum, illi inest essentia secundum totum id, quidquid in illa essentia est. Nego Propositionem. Si insit essentia cum identificatione omnium illius virtualitatum, illi inest essentia secundum totum id, quidquid in illa essentia est, Conc. Horum explicatio ex dictis aliis petenda est. Persona enim identificantur

R. P.
J. MŁOD
nowski
tom. I. et Z.
VI

Disputatio ultima.

ipsi naturæ, distinguuntur tamen virtualiter ab eadem, in ordine ad prædicata primò intentionalia; hinc communicari poterit natura, non communicatis illis, quæ ab illa virtualiter distinguuntur; sed si communicaretur etiam secundum illa quæ virtualiter distinguuntur, tum primum cui inesse essentia, inesse totum id, quidquid in illa essentia est: nullum autem argumentum adhuc evicit, evincereque potest, quod communicata essentia, necessario communicari debeant etiam ea, quæ virtualiter ab ea distinguuntur.

Brevius diceret alius, cui inesse essentia Divina, eidem inesse per circummissionem totum id quidquid in illa essentia est; non inesse tamen per identitatem. Una autem persona est in alia, per circummissionem.

Objicit 4. Idem. Si personæ distinguerentur realiter inter se, & forent idem in natura, tunc idem simul, & una res foret, & plures, realiterque à se differret, & non differret: quod ipsum probatur, nam quæ sunt realiter eadem unius alicui rei, etiam inter se, realiter sunt eadem, atqui tres illæ personæ Divinæ realiter inter se distinctæ, realiter sunt idem, uni cuiuspiam rei, nempe essentiæ Divinæ, ergo personæ illæ tres realiter inter se distinctæ, realiter inter se sunt eadem.

Respondeatur. Negando sequelam: Probatio ejus distinguitur. Quæ sunt realiter eadem unius alicui rei, sunt eadem inter se, in eo genere, in quo sunt idem. Concedo: in diverso, Nego. Quia ergo sunt idem non in ratione personæ, sed in ratione naturæ, non in ratione personæ, sed in ratione naturæ erunt idem. Retinendo et amphrasin communioris Doctrinæ, dici potest, quod ea quæ sunt eadem unius tertio incomunicabili sint idem inter se, non quæ sunt idem unius tertio communicabili; Jam autem natura tribus personis, est communicabilis.

Instat 1. Nulla instantia adferri potest, quæ Axioma illud convellatur, præterid, de quo controvertitur.

Respondeatur per nos non convelli hoc Axioma, sed admitti: clarum etiam est, quod si aliquod tertium sit communicabile, fieri potest ut in illo conveniatur, utpote communicabili, stante distinctione communicantium. Quod attinet ad vim argumenti; quod scilicet nullum aliud sit exemplum talis communicabilitatis; ad hoc duplum responderi potest, primo ostendendo exemplum in possibili, si enim eadem numero albedo, poneretur in tribus distinctis subjectis, etiam ratione albedinis ejusdem, convenirent omnia eadem subjecta inter se, & tamen ratione subjecti, distinguenter realiter. Deinde dici potest, multa esse, quæ alio exemplo roborari non possint, & tamen tenent: nam non datur animal rationale præter hominem, nec animalis Dei Filius talis, etiam per oppositos, qualis

est Christus, & tamen non impedit, quo minus hæc dentur: sic & in præsenti.

Instat 2. Hac responsione peti principium.

Respondeatur, non peti principium, sed stari in codem, quorum distinctio alibi explicata.

Instat 3. tale communicabile quale assument objectio, implicat contradictionem; quia illud communicabile & esset singulare, & non esset: Singulare enim esset, quia unum numero; non singulare autem, quia in plura ejusdem nominis ita dividii potest, ut tamen sit totum in singulari.

Respondeatur. Negando naturam Dei vel dividi, vel multiplicari in personis; sed communicari, non per unionem, sed per identitatem, sine ulla multiplicitate, in eo, quod communicatur. Hinc nego implicare, ut aliquid singulare communicetur pluribus per identitatem, non autem per sui plurificationem & multiplicationem.

Instat 4. personæ illæ tres, realiter inter se distinctæ sunt; Ergo sunt tres res distinctæ: Ly enim realiter est, & ly res est, pro eodem sumuntur; quo posito sic ulterius urget, essentia est realiter idem cum tribus personis, realiter inter se distinctis; Ergo est idem realiter cum tribus rebus distinctis. Subsumit, sed quod est idem cum tribus rebus distinctis, id tres res esse est necesse, ergo essentia Divina simul & una res erit, & tres res: quod implicat.

Respondeatur. An sint in Divinis tres res relativæ? de hoc cum oppositis nolo disputare, alibi id tractatum est; nec est disputatio de articulo fidei, de quibus hæc solis agimus: & quia subsumpta continent articulum fidei, sic distinguo, essentia est realiter physicè cum personis idem, ita ut includat distinctionem virtualem intrinsecam, seu in ordine ad prædicata primò intentionalia. Concedo: Est idem realiter per exclusionem dictæ distinctionis. Nego; similiusque distinguitur consequens: quod si distinguatur essentia à personis virtualiter stante identitate physica, bene poterunt multiplicari personæ, non multiplicatæ essentiæ, quæ in illis est idem realiter, non per sui multiplicationem, sed per communicationem. Deinde alia est hæc phrasis rigorosè loquendo: Personæ sunt tres realiter &: Personæ sunt tres res, nam illud: realiter cum ponatur adverbiali significatione, accipi poterit salva fide, pro personis; nominaliter autem positum tres res supponit pro substantia. Hinc nego hanc controversiæ majorē: Non possunt esse tres personæ quin sint tres substantiae.

Instat 5. per modum Corollarii: Quod in nostris principiis sequatur personas Divinas fore unum per se, & unum tantum per accidens: Erunt quidem unum per se, quia quæ sunt idem ratione essentiæ, & quidem ejusdem numero, maxime

maxime sunt unum per se, quæ autem sunt plura, ultimaque perfectione, ea non sunt per se unum, sed unum tantum per accidentem.

R E S P O N D E T U R. Personas Divinas esse unum per se ratione naturæ, ratione autem personarum non debent dici etiam per accidentem unum, quia in ratione personarum quæ talium nullam omnino unitatem habent, suntque in ratione personæ distinctissimæ realiter.

Continuatur Solutio.

O B J I C T 5. Idem ex nostris principiis sequitur tres fore substantias Dei, & unam; unam ut supponitur, tres autem, quia essent tres personæ; quod ipsum probatur, quia persona nihil aliud est quam substantia prima intelligentis, ergo ubi sunt plures personæ ibi sunt pluribus substantia primæ intelligentes, quia multiplicatio definita multiplicantur etiam definitiones.

R E S P O N D E T U R. Negando dictam definitionem, quam nec Autoritas, nec ratio probat, si corrigi deberet illa definitio, Persona, esset substantialis terminus, substantia intellexiva non dico intelligentis, quia ly intelligens supponit pro persona, & tamen in divinis pro alio supponit natura pro alio persona, nec probatur procedere summi debere.

I N S T A T 1. Idem, si qualibet persona est substantia, ubi plures sunt personæ, plures etiam sunt substantiae; multiplicatis enim individuis, multiplicatur in iisdem id quod generis locum obtinet, ut & id quod speciei: individua autem sunt personæ, quarum genus est substantia.

R E S P O N D E T U R. Negando ut supra, personam definitivè, esse substantiam primam intelligentem. Independenter ab hoc principio adhuc argumentum non convincit, retorqueri enim imprimis potest, paternitas est in re, ut superius natura v. g. Petri, multiplicatis filiis multiplicatur paternitas, ut scitur ex materia Prædicamentis ad aliquid, nunquidne tunc multiplicatur natura Petri? Ex alio etiam principio non concludit idem argumentum; quia scilicet persona cum substantia est quidem realiter idem, sed non virtualiter, hinc poterit non multiplicari substantia, multiplicari personalitas.

I N S T A T 2. Mutata jam definitione persona, assumendo hanc, quod persona seu suppositum sit substantia prima completa, unde urget, Qualibet persona est suppositum, omne autem suppositum substantia est, ergo & qualibet persona substantia erit, ergo ubi plures personæ illuc plures substantiae.

R E S P O N D E T U R. Demus Crelio quod persona sit substantia prima completa, hoc est rationem habens totius, excludendo rationem partis, necdum tamen evincit intentum; quia quantumvis demus omne suppositum esse realiter phyle substantiam; non tamen virtualiter, consequenter plurificatis personis non est ne-

cessus plurificari substantias. Multis postea discurrat Crellius cum iis, qui Patrem & Filium dicunt esse, non entia, quod nos non dicimus.

I N S T A T 3. In nostris principiis dicitur persona, non esse substantia, sed modus substantiae, & modus entis: quomodo ergo imperat? agit, à nobis invocatur? cum actiones non sint substantiae, sed rei substantientis; & dum Deum invocamus, non censemur invocare modum aliquem Divinæ substantiae, nullusque Divinas personas crederet, suâ subtilitate aciem mentis effugientes.

R E S P O N D E T U R. Propter identitatem realis substantiarum cum naturâ Divina salvare bene, quod non modus aliquis imperet, agat, invocetur &c. in nobis autem, si substantia distinguitur modaliter, tribuuntur actiones non illi abstractè sumptæ, sed in concreto. Subtilitas autem definitionis personarum facit, ut tanta penetratione terminorum rudes non credant Trinitatem personarum, licet ipsum objectum confundè credant: nam illis æque difficile est intelligere substantiam sub formalitate substantiae, formalitatemque etiam unius personæ sub formalitate personæ; & tamen hæc etiam per oppositos, credere debent. Disputat interim Crellius de persona & substantia, sed ad præsens id parum facit: in hoc tamen discursus ejus deficit, quia personam comparat cum substantia abstractè sumptâ: & tamen ipsum ly persona, importat Concretum ex personalitate & natura. Unde apparet quid sit respondendum ad hoc argumentum, omnis persona est substantia. Christus non est substantia. Ergo nec persona. Certè enim omnis persona abstractè sumpta est substantia; Ly autem Christus supponit pro concreto ex persona & natura.

O B J I C T 6. Impossibile est unius numero substantiae, plures esse substantias, quia unius rei non possunt esse plures formæ ejusdem rationis sive substantiales, sive accidentales, etiam modos entis includendo; & ita non possunt esse plures existentiae, rationalitates &c. in eodē &c. & ratio est, quia non potest eadē res bis aut plures esse, id, quod est; sed semel tantum; intellige eodem tempore, respectu, (qui in relativis tantum observandus) & secundum easdem partes, alioquin daretur processus in infinitum.

R E S P O N D E T U R. Negando substantias esse, formas ejusdem rationis; nam forma, licet ita loqui, paternitatis à forma filiationis in ratione personæ non minus distinguuntur, quam formæ distinctæ realiter. Rursus, cum nulla substantia creata, exigat plures formas vel substantias, nulla etiam pluribus substantiis terminatur. Divina autem natura, est exigitiva trium personalitatum, ut fides docet, nec id implicat.

I N S T A T Idem. Si illæ substantiae non essent ejusdem rationis, specie different, quod fieri non

R. P.
MŁOD
nowski
M. Z.
VI

non potest, quia compositio ex genere & differentia non datur in Deo, & impossibile est, ut quorum una est numero essentia, ea specie & definitione discrepent; quae enim definitione discrepant, ea etiam essentia discrepant.

R E S P O N D E T U R in Divinis dari quasi specificam distinctionem, non in praedicatis absolutis, sed in relativis. Et licet compositio ex genere & differentia auctu distinctis nemine cogitante non detur in Deo, potest dari compositio per rationem, & quamvis quae sunt idem essentia, non possint definitione essentiae discrepare, possunt tamen aliis definitionibus, verbi gratia definitionibus personalitatum, distinguiri, ita verbi gratia in Paulo, alia definitione definitur paternitas, alia filiatio; & tamen una est essentia Pauli.

Addit in processu suorum Discursuum Crellius, subsistentia reddi incommunicabilem naturam, quod verum est etiam de Divinis; nam natura prout est terminata verbi gratia paternitate, non est communicabilis Filio.

Diceret etiam aliquis subsistentiam absolutam reddere incommunicabilem, omni modo alteri naturam, secus subsistentiam respectivam: hoc enim ipso quae respectiva subsistentia est, depositum aliam subsistentiam: unde subsistentia Petri, exigens identificatum suae essentiae, Filium, hoc ipso depositum subsistentiam Filii.

O B J I C I T 7. Ex nostris principiis sequi, & fore personas Divinas incommunicabiles, ut supponitur, & fore communicabiles, quorum enim essentia & quidem tota communicabilis est pluribus suppositis, illa ipsa sunt communicabilia pluribus suppositis, si ergo Divinarum personarum essentia tota est communicabilis, & ipsa persona erunt communicabiles.

R E S P O N D E T U R. Quorum essentia & quidem tota sub ratione & virtualitate non nisi essentia est communicabilis, & illa ipsa sunt communicabilia, nego Majorem. Quorum essentia & quidem tota, etiam ratione virtualitatis distinctae, & in ratione suorum complementorum, terminorum, est communicabilis pluribus suppositis, illa ipsa sunt communicabiles, concedo Majorem. Distinctaque Minore nego Consequentiam.

Quando autem inferius urget, quod in creatis unius Substantiae non nisi una sit subsistentia, id ad Divina deduci non potest, quanquam etiam de creatis negant aliqui, modo illae subsistentiae non sint identificatae tertio.

Quare autem id ad Divina transferri non posse? ratio est, quia in hoc nulla est implicantia in Divinis, & hoc de facto dari Doctrina Ecclesiæ asserit. Nec valet Consequentia, in creatis hoc vel illud non datur, ergo nec dabitur in Divinis. Alia etiam disparitas est, quia personæ Divinæ sunt relativæ, & termini sui, depositentes identificationem, in eadem natura. Si enim non

depositerent termini sui identificationem in natura, hoc ipso daretur pluralitas Deorum: ex eo autem quia sunt relativæ illæ subsistentiae, non possunt esse solitariae; nam unius ad unum non est relatio, consequenter depositent pluralitatem terminorum; sed non pluralitatem in natura, ergo pluralitatem in personis: nihil autem simile de creaturis saltem actualibus, dici potest. Quare autem non sequatur debere dari infinititudinem personarum? de hoc infra. Quod autem adfert in contextu Crellius, nempè quod non partem sibi decerpit subsistentia terminandæ naturæ; id non convincit, quia sequitur non quod relinquat partem essentiae alteri terminandam, sed quod non relinquat totam terminandam, si simul secum sumatur; se cuius seclusa; interveniente præcipue distinctione virtuali, vi cuiusita se habet ad terminati à secundâ personâ essentia Divina, quasi non fuisse terminata à prima.

Punctum Difficulta-

tis 2.

Solvuntur Objectiones Goslavii.

E Didit Keckermannus Gedanensis Præcans librum, contra ut vocamus Arianos, solvereque conatus est corundem objectiones. Contra solutiones institutum Goslavius, qui infra per edidit specialem disputationem de persona contra Jacobum Martini, Wittenbergæ Doctorem, ex utroque libello desumendæ sunt objections.

O B J I C I T 1. Ubi est essentia & persona, ibi est compositio; In Deo est essentia & persona; Ergo in Deo est compositio.

R E S P O N D E T U R, ubi est essentia & persona distincta realiter, & physicè, illuc est compositione sed non ubi persona & essentia sunt indistincta realiter, nisi velis loqui, de compositione per rationem.

I N S T A T 1. Ubi est essentia & persona, ibi est unum per alia, at compositione est unum per alia: cum simplex sit unum per se, resolutio enim, arguit compositionem.

R E S P O N D E T U R, quod ubi est unum per alia distincta realiter, illuc sit compositione, ut suppono, realis: Jam autem essentia & relatio, sunt indistincta realiter.

I N S T A T 2. Substantia & Accidens faciunt compositionem, essentia Dei est substantia, relationes sunt accidentia.

R E S P O N D E T U R. Negando universaliter relationes esse accidentia, ut videre est in relationibus transcendentalibus, etiam in creatis; & ad maximum Minor vera est de relationibus, quae non sunt termini, & complementa, ut vocant substantiarum, seu quae in personalitatibus quæ talibus non imbibuntur; imbibuntur autem Divinæ relationes.

Obj-

De SS. Trinitate controversie.

275

Objicit 2. Ubi sunt unum & tria, illuc sunt quatuor realiter distincta. In Deo est una essentia & tres personae. Ergo in Deo sunt quatuor realiter distincta.

RESPONDE TUR. Veram esse Majorem si unum sit realiter distinctum à tribus; quod in presenti non est: nam essentia à personis non distinguatur realiter.

Objicit 3. Doctrinam de Trinitate contrari principiis lumine naturæ notis.

Primum principium est, omne est vel non est, cui principio contrariatur Trinitas, quod sic probatur. Paternitas est idem realiter cum essentia. Essentia est idem realiter cum filiatione. Ergo paternitas est idem realiter cum filiatione, & tamen per nos non est idem realiter cum filiatione.

RESPONDE TUR. Hoc argumentum esse Galenicum, hinc ejus secunda propositio Major eteneturque illi Consequentia. Constat enim ex Particularibus: nec enim Majoris illius distinctus: Omne quod est essentia, est idem realiter cum filiatione, quod jam supra expicatum est.

Neque valet si dicas: Paternitas & filiatio est Deus, ergo paternitas & filiatio est Dei essentia: nam quid est Deus quam essentia per quam est Deus? Ridiculum est esse Deum & non esse Dei essentiam, & si paternitas non est ipse Deus; Erpon quidquid in Deo est, Deus est. Resp. Paternitatem & filiationem esse Deum, hoc est identificari Deitati tanquam alicui communicabili, & distincto à se virtualiter; sed paternitas & filiatio non est Deus, hoc sensu quasi essentia, est indivisibiliter his duobus, paternitate & filiatione, & quasi ab illis non distinguitur virtualiter. Directè autem ad principium dici potest: quodlibet est vel non est, in eo in quo est vel non est; & ita in genere essentiae sunt idem Pater & Filius; sed non in genere personalitatis.

Secundum Principium dicit convelli, quod illa ita concepit, quæ duo sunt idem quid termini, cainter se sunt eadem, & tamen paternitas & filiatio sunt eadem res cum essentia, & non sunt idem inter se.

RESPONSUM est supra in argumentis Crellei.

Tertium principium à nobis ajunt destrui, non scilicet syllogismi Expositorii; quia nolumus concedere hunc syllogismum, qui tamen bonus est & Expositorius. Essentia est Pater. Essentia est Filius. Ergo est Filius Pater.

RESPONDE TUR. Negando sequelam & negando hunc syllogismum esse Expositorium secundum dicta supra, sed ex particularibus.

Objicit 4. Persona in Deo, aut est finita aut infinita; si finita, ergo non est Deus. Si infinita, ergo tria sunt infinita: quia tres personæ.

RESPONDE TUR. Negamus Catholici, illuc essentia infinita, quia iste modus dicendi impor-

tat diversitatem etiam in essentia. Concedunt aliqui nostrū esse illic tres infinitos relativè. Sed alio etiam ex fundamento non convincit Argumentum, quia vel accipit personam prout subest nostris conceptibus, vel prout est à parte rei, si prout subest nostris conceptibus, neque est finita, neque infinita, sed sola sua prædicata essentialia importabit; Si autem sumatur prout est à parte rei, est infinita propter identitatem cum natura.

Objicit 5. Eadem res non potest distinctas personas constituere, intellectus etiam & voluntas in Deo sunt idem, ergo ex intellectu & voluntate non possunt distinctæ personæ profluere.

RESPONDE TUR. Argumentum non laudari à Goslavio, habetque in creatis instantiam; nam ab eadem potentia possunt distincti specie ponni termini. Deinde immerito supponit, quod voluntas & intellectus, quæ sunt quid ab solutum, constituant personas.

Objicit 6. Subsistens vel est de intrinseca ratione essentiae, vel non est? Si est, ergo essentia est incommunicabilis, sicut & ipsa subsistens; Si non est, ergo sunt quatuor subsistentias.

RESPONDE TUR. De intrinseca ratione essentiae est subsistens, ita ut suo modo non sit, non est de intrinseca ratione, quia distinguitur virtualiter ab eadem; est de intrinseca ratione, quia essentia depositit subsistens tanquam suum terminum & complementum, & quia identificatur realiter essentiae Divinæ, vi cuius identificationis reddit illam naturam, quæ terminatam incommunicabilem, licet communiceatur ratione explicata distinctionis virtualis, quæ aut similis distinctio, facit, ut quamvis subsistens sit incommunicabilis, sit communicabilis essentia.

INSTANT Idem. Effectus, qui participat suæ naturæ causam, talis est, qualis est causa; quomodo autem effectus id est subsistens, erit incommunicabilis, essentia à qua illa est, incommunicabili existente.

RESPONDE TUR. Ponere argumentum in Divinis ratione in causa & effectu, quæ falsa sunt. Item supponit, quod ab essentia sit personalitas, & tamen tritum est, in nostra Theologia, quod natura non generet, adeoque, quod non producat subsistentias. Denique nego, quod subsistens non habeat rationem talis in omnibus, rationem qualis habet natura, salva alietate virtuali.

Objicit 7. Quando Filius genitus est, & erat, vel non erat? Si erat, quare est genitus? Si non erat, ergo aliquando non fuit, & per consequens non est verus Deus, loco ly verus ponit Goslavius ly unus, eò quod non possit esse is verus Deus, qui aliquando non fuit, tales sunt di de quibus sæpe Scriptura.

RESPON-

R. P.
MŁOD
nowski
tom. I. et Z.
VI

R E S P O N D E T U R. Correctio non est bona, quia negatur posse esse verum Deum, qui aliquando non fuit. Ad argumentum quod attinet, illud non tam Trinitatem, quam Generationem Filii Dei impugnat; ad illud autem respondeatur, negando Majorem propter ly quando; ly autem quando supponit determinacionem in tempore, in nullo autem determinato tempore genitus est Filius, sed ab æterno: Ne autem effugiamus difficultatem, ponemus terminum ab æterno: Filius ab æterno vel erat, vel non erat: Si erat quare est genitus? respondeatur non est genitus, quasi ipius erat successerit generatione, sed quia ut verum esset, de illo, ab æterno erat, habuit hoc ex eo, quia ab æterno est genitus. In hoc ergo fallitur imaginatio argumentantis, quod putet ipsi erat succedere generationem, quod in æternis & Divinis non est: Quod etiam esset, si aliquid ab æterno per possibile vel impossibile crearetur, ut reflectens adverteret.

Hæc argumenta habentur in refutationis parte secunda reliqua quæ secundam personam concernunt, infra ponentur. Nunc ad alia argumenta ex libello de persona accedamus.

O B J I C I T 1. Persona Trinitatis per se subsistit, sed quid quid ita subsistit, substantia est. Ergo.

R E S P O N D E T U R. Negando Minorem: Per se enim subsistencia per modum termini, qualis est subsistencia personæ, non est substantia, quo ad virtualem identitatem; sed terminus substantiæ, licet sit substantia per identitatem physicam.

O B J I C I T 2. Persona Divina non est accidentis; Ergo est substantia.

R E S P O N D E T U R. Negando Consequentiæ; nam ne sit accidentis, sufficit quod sit aliquid substantiale, hoc est terminus substantiæ; licet non sit substantia, seu natura. Et sicut unio in sententia Modalistarum non est accidentis, neque tamen est substantia, sed aliquid substantiale; ita & in præsenti. Ostendit etiam Ruiz Disp. 23. Sect. 4. Patres dicere tres esse substantias in Divinis, accipiendo ly substantiam pro persona, vel præscindendo rationem substantiæ ab absoluto & respectivo.

O B J I C I T 3. Omnia prædicata necessaria cum suis subjectis naturam communicant, hinc dicuntur essentialia; quia de essentia sunt subjecti, ut Pater, Filius, & Spiritus Sanctus dicuntur esse Deus; cum itaque Deus sit substantia, etiam illæ personæ erunt substantia.

R E S P O N D E T U R. illas personas esse substantias, quia identificantur naturæ, quæ est substantia, sed non esse in se substantias, nec adferre singulas prædicata naturæ, accepta, pro terminabili à substantiæ; qualiter hic sumimus terminum naturæ. Ex quo ulterius concluditur, quid sit dicendum ad illud argumentum, quod fermè ita proponit. Persona Trinitatis, est essentia Dei individua intelligens, sed non sunt

tres essentiaæ Divinæ individua intelligentes; Ergo nec sunt tres personæ.

R E S P O N D E T U R. In principiis communibus falsam esse Majorem. Distinguunt potest sic Argumentum, persona Trinitatis est essentia Dei individua, ita ut persona ipsa sit essentia formalissimè & indistinctè virtualis. Nego Majorem; ita ut ratione individui, hoc est, non dividui seu communicabilis alteri ut supposito, formalisetur. Concedo Major: Sed non sunt tres essentiaæ sub formalitate essentiaæ. Concedo Minorem, non sunt tres essentiaæ sub formalitate individuationis, incommunicabilitatis alteri, ut supposito. Nego Minorem & Consequentiam. Hoc argumentum etiam in aliis materiis fallit, nam v. g. Cæna in recto est comestio, & tamen multiplicata comestione, non est necesse multiplicari cænam.

O B J I C I T 4. Ponitque personas non esse relationem, persona enim est in genere substantiæ, relatio in genere accidentis, item quidquid per se subsistit, est in categoria substantiæ, omnis autem persona per se subsistit.

R E S P O N D E T U R. Personam quidem sic, non esse relationem, nec personam Divinam constitui primò relatione, sed hæc Scholastica merè sunt. Argumentum etiam non convinxit, ut proponitur; quia licet persona sit in genere substantiæ, non est tamen species ejusdem, sed tanquam terminus & complementum. Quod omnis relatio sit accidentis non est verum, etiam in creatis relationibus transcendentalibus. Unde ultima illa propositio: quidquid subsistit in categoria substantiæ est, distinguideret est in categoria substantiæ, vel tanquam species, vel tanquam terminus substantiæ. Concede; solum tanquam species. Nego. Subsistencia autem est per modum termini.

O B J I C I T 5. Omnis relatio requirit fundamentum, seu relatum & terminum ad quem, ut vocatur, correlatum; quid autem horum in Deo? & finihil horum in Deo, quomodo dabitur Trinitas?

R E S P O N D E T U R. In primis cum dentur relationes non mutuae per Aristotelem, & cum terminus possit non esse correlatum, immerito supponit terminum esse universaliter, quid correlatum. Sed quidquid sit de hoc, fundamentum proximum relationum in Divinis est ipsa persona generans, passim autem genita, est terminus. Neque putarem essentiam esse fundamentum proximum, non propter rationes quas Goslavius adfert: sed propter hanc rationem; quia essentia est prior quam persona (suppono intelligibilitate) hinc illa prioritas dejicit naturam, ne sit fundamentum proximum relationis. Deinde ideo potius non est fundamentum proximum natura, quia inter fundamentum & terminum relationis realis, intercedit distinctionis realis orta ex oppositione relativâ reali, quæ ratio-

ditione naturæ non habetur; & quia illud proximè referunt quod generat, essentia autem non generat.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur aliae Objectiones.

Objicit 1. Blandrata, apud Penalosa. Verus & unus Deus, est Pater Christi. Trinitas non est Pater Christi. Ergo Trinitas non est verus Deus.

RESPONDETUR. Negando Consequen-
tiam, quia est syllogismus ex Particularibus, ut
syllogismus explicatur est. Recetè etiam Penalosa of-
ferit confidem pàtologismum, verus & unus in
fœcie homo fuit Adamus, sed nos ejus filii non
sumus Adamus, ergo non sumus homines.

Objicunt 2. Aliqui Transylvani, Pater
& Filius & Spiritus Sanctus sunt alius & alius, &
alius; sed Pater est Deus, Filius est Deus, Spir-
itus Sanctus est Deus. Ergo sunt alius, & alius, &
alius Deus.

RESPONDETUR. Argumentum non esse
categoricum, sed ut sit, poni debere hanc Majori.
Quod est alius & alius, & alius, est alius
& alius, & alius Deus, in qua Majori est fallacia
accidentis quia ex eo, quod convenient in Dei-
tate, argumentatur etiam quod convenient e-
stum in alietate personali, in qua non sunt idem,
& ad alietate in qua disconveniunt, ad Deita-
tum in qua convenient, competitque personis
ly. Alius in ratione personæ, non in ratione na-
ture.

Objicunt 3. Alii apud Valen. lib. 1. de
Trinitate cap. 27. præter Patrem & Filium &
Spiritum Sanctum nullus est Deus, sed neque
Pater solus, nec Filius, nec Spiritus Sanctus sunt
superpersonæ; Ergo nullus est Deus, qui sit tri-
nus in personis.

RESPONDETUR. Hoc Argumentum non
est Categoricum. Deinde distingui potest
prima propositio, præter Patrem & Filium &
Spiritum Sanctum nullus est Deus exceptivè,
sicut his exceptis, nullus est de quo prædic-
tur hoc prædicatum Deus. Conc. præter Pa-
tem, Filium, & Spiritum Sanctum nullus est
Deus, ita ut collectivè hæc omnia in uno habe-
antur. Nego propositionem: Committiturque
hic fallacia arguendo ex statu collectivo quæ ta-
lital statum non collectivum. Valentia rectè
exponit, præter hunc, & hunc, & hunc, &c.
hominem, nullus est populus in mundo, sed ne-
que hic homo solus, neque hic, neque hic, &c.
est populus. Ergo nullus populus in mundo da-
tur. Unde est hic fallacia accidentis, à nega-
tione collectionis, quæ singulis serviat, proce-
dens ad negationem collectionis, quæ simul o-
mnibus conveniat.

Objicit 4. Si plures essent personæ Divi-

næ, essent plures habentes Deitatem, sed esse
habentem Deitatem est esse Deum, & plures ha-
bentes Deitatem, est esse deos; Ergo existent
plures dii, quod ipsum illustratur: Quia ubi sunt
plura habentia albedinem, sunt plura alba, & si
eandem humanitatem tres personæ termina-
rent, essent plures homines: quod ipsum ulte-
rius in hoc fundatur, quia ut significatio alicujus
nominis, numerale nomen addi possit, satis est, si
rectum illius nominis, sit multiplex.

RESPONDETUR, quod quamvis esse ha-
bentem Deitatem, sit esse Deum; non tamen
plures habentes Deitatem, est, esse plures deos.
Ratio, quia usus communis hominum utentium
ad placitum verbis, non multiplicat Deitatem,
nisi supponantur ipsæ Deitatem in se multiplicari;
nec usurpat terminum dii, nisi quando supponit
ipsam naturam Divinam multiplicari. Quia
autem quando dicitur de personis Divinis sunt
plures habentes Deitatem, non supponit can-
dem multiplicari, fit ut non possint tunc dici
tres vel plures dii; quod absurdum non sequitur,
si habens Deitatem dicatur esse Deus.

Objicit 5. Posito Mysterio Trinitatis uni
eidemque simplici entitatì convenirent prædi-
cata contradicitoria; quod est absurdum, quia
impossibile est idem esse & non esse.

RESPONDETUR. Recurrendo ad virtua-
lem distinctionem, ejusque defensionem alias
factam. Plures aliorum Responsiones addu-
cit Perez cit. a. n. 13.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones ex Scri- ptura.

Non habentur quidem Objectiones, quæ
directè pugnant contra Trinitatem, quæ
Trinitas est; nisi fortè adducantur Autoritates,
quæ Dei unitatem probant; sunt tamen non
paucæ, quæ apparterent dicunt, quod uni Patri,
competat Deitas; ex quibus infertur non dari
Trinitatem. His ut satisfiat, sit.

Punctum Difficulta- tis 1.

Solvitur Objetio ex Evangelio S. Ioan- nis 17. & Matth. 24.

Objicit 1. Crellius ex illo Joannis 17. v. 3.
Hæc est vita aeterna, ut cognoscant te (Pater)
solum verum Deum, hic nemo dubitat, Dei veri
nomine, Deum summum intelligi, quare cum
Christus Patrem suum ita describat, ut eum so-
lum verum Deum dicat, intelligitur solum Pa-
trem Christi, esse solum Deum summum.

RESPONDETUR 1. Explicando Scriptu-
ram, quod ly solum, quamvis sit particula ex-
clusiva, debet tamen sumi secundum accom-
modatam acceptiōem, sic v. g. si queratur,
Estne solus paterfamilias in cubiculo, respon-

A 2 deatut-

R. P.
J. MŁOD-
nowski
dm. Act Z:
VI

deaturque solus, ly solus non excludit ab eodem cubiculo Deum, aërem, præsentiam domesticorum, sed solum excludit Hospites, & similia; secundum ergo accommodatam acceptiōem nos dicimus, per ly solum, excludi illos Deos, qui sunt Idola, & non sunt veri dī; sed non excludi personam Filii & Spiritus Sancti, quam si dicat arguens excludi, hoc ipsum aliunde probari debet: Est Responso Epiph. l. i. c. 4. Athan. & aliorum. Inter quos Chrysost. Homil. 72. in Matth. Quamvis quando inscriptum five veteri five nova esse dicitur unum esse Deum & præter eum aliud non esse, non ad distinctionem Filii sed exclusionem distin̄tū sit idolorum.

INSTAT 1. Idem contra Resp. Ea est vis vocis solius, ut omnes alios excludat, à communione prædicati, præter eum, cui apponitur: is autem cui vocula solus, si sententia spectetur, apponitur est Pater; prædicatum autem est verus Deus: Ergo vox solus, à communione hujus prædicati, omnes excludit, præter Patrem.

RESPONSUM jam est ly solus esse particulam exclusivam, sed secundum accommodatam acceptiōem.

INSTAT 2. Vel ideo Gentium dī à vera Deitate, vi horum Christi verborum, excludi intelliguntur: quia censet eos à Patre quem solum verum Deum Christus, appellat esse diversos, vel quia jam constat eos falsos deos esse; non posteriorem ob causam; nam alias à vera Deitate jam excludi censerentur, antequam horum Christi verborum vi excludi intelligerentur, nec opus foret ad eam rem verba ista adhibere; Si autem priorem ob causam, necesse est omnes quos à Patre Jesu Christi diversos esse constat, à vera supremaque Deitate excludi; nam alias argumentum quod ex his verbis duceretur ad Idola Gentium à vera Deitate excludenda, foret invalidum; tale enim esset si categorice ponatur. Quidam à Patre Jesu Christi diversi, non sunt veri dī. Gentium dī sunt à Patre Jesu Christi diversi. Ergo Gentium dī non sunt veri dī. Major autem in prima figura, esset particularis, adeoque non concluderet.

RESPONDE TUR. Disjunctivam illam falsam esse, cō quod utrumque membrum illius, ut verum defendi possit. In primis, posterius membrum defendi potest, neque enim inania sunt verba Christi exclusiva falsorū deorum, quamvis supponerentur aliunde esse falsi dī, sicut ante promulgatā Legem verum erat dicere: quod Deus sit Deus, & tamen dicit Deus: Ego sum qui sum. Ego sum Dominus Deus tuus &c. non per novitatem dicendi, sed per assumptionem ad intentum, alias noti. Immo si verum est, quod dicit Crellius, sequeretur nunquam esse debitam argumentationem à notioribus, quod falsum est, siquidem illa noscuntur evidenter, antequam proponantur. Primum etiam membrum, sic defendi potest, quod per particulam

solus excludantur non aliqui, sed omnes alii, secundum accommodatam acceptiōem.

Quando autem dicit inferius per hanc respondiōem peti principium, cō quod assumatur non excludi per hoc alias personas, quae unitatem habent essentiæ; ad hoc dicimus, quod nos stemos in principio, sed arguens incidit in hoc vitium, dum supponit extendi hoc ly solus, etiam ad exclusionem aliarum personarum.

Ut autem legitimū argumentum ex illis verbis confici possit, concedimus Majorem non debere esse particularem, sed posita hac universalis: Omnes à Patre Iesu Christi diversi, non sunt veri dī, nihil contra nos sequetur, dupli ex capite, in primis quia Minor hæc, Filius & Spiritus Sanctus sunt à Patre diversi, falsa est; nam ly diversi supponit pro arietate essentiæ. Quæ responso fundatur in notitia fensu horum verborum diversitas, differentia, distinctione, ad quod etiam advertit Aristot. 10. Metaph. cap. 5. t. 10. n. 12. legatur Ruiz d. 39. à sect. 9. Ex alio capite non concludit hoc argumentum, quia ly diversum sit terminus respectivus, id quo est diversus, respicit naturam, essentiam, Deitatem, & sic verificata adhuc Majori, Minor erit falsa, falsum enim est Filium & Spiritum Sanctum esse diversos Deitatem.

Addo. De his terminis est controversia: An Pater, Filius, & Spiritus S. sint idem in natura, distinctioni realiter in personis. Ad quos terminos controversiæ attendendo ex verbis Sancti Joannis hoc contra Idola formabitur argumentum; Hallus distinctus à Patre Iesu Christi natura, & persona, est verus Deus. Hæc est enim vita æterna ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum non natura, sed persona à Patre distinctum. Omnes dī gentium sunt ita distincti. Ergo nulli dī gentium sunt verus Deus.

INSTAT 3. Quantumvis concedatur, Christum prædicta verba protulisse occasione excludendi à Deitate idola gentium, non sequitur, hæc verba non excludere à Deitate Petrum & Paulum; Ergo etiam extendi poterunt ad ne-gandam Deitatem Filio, & Spiritui Sancto.

RESPONDE TUR. Negando Consequentiā, quia nullum fundamentum est excludendi à Deitate Filium & Spiritum Sanctum; est autem fundamentum positivum, quo probari possit & supponi Petrum & Paulum esse creaturem.

INSTAT 4. Idem. Prædictis verbis excludi non minus eos à vera Deitate, qui essent naturæ diversæ, sed & qui personæ essent à Patre aliae; populari etiam genere loquendi uitur Christus, & Discipulorum suorum captiuse se accommodat: jam vero populo, immo & universo, solus Pater, non minus solā Patris personam denotat, quam substantiam, immo vulgus cum perso-

personam Divinam cogitat, etiam substantiam diversam cogitat.

R E S P O N D E T U R. Negando Antecedens, sicut probatio contradicit Evangelio; cùm sc̄ps Christi difficultia locutus sit, & quæ erant abscondita ab oculis Apostolorum; quamvis au tem etiam nunc vulgus cum subtilitate noscens, non attingat alietatem personæ ab essentia; insimilitate tamen discernit, cùm dicit esse tres personas, unum Deum.

I N S T A T 5. Si nemo vi horum Christi verborum à vera illa Deitate excluditur, etiamsi à Patre persona manifesta differat; nisi præterea conteret eum essentia ab eo diversum esse, sequetur eum his verbis refutar non posse, qui dixerit Iovem v.g. vel Neptunum veros esse deos; personas quidem à Patre distinctos, sed ejusdem tam cum illo essentia.

R E S P O N D E T U R. His verbis refutandum est, quia Jupiter non est hic Pater de quo Christus, neque est genitus ab hoc Patre ut supponitur, hinc vi horum verborum refutabitur. Rursum polita hac propositione, Pater est solus unus Deus, subsum potest, sed Jupiter nec secundum personam, nec secundum naturam habet identitatem cum Patre; Ergo non est solus ille verus Deus. Denique quamvis ex hoc loco id probatum posset, sufficit quod aliunde proabetur, addo probabilem esse responsonem Petavii, quod hoc loco non utatur Christus argumentatione ad alios deos excludendos, sed Christus cùm hoc, ut dicat sempiternā vitam positā esse identicā filius vera Deitatis, quæ est in Patre.

R E S P O N D E T U R 2. Ad eundem locum Scriptura, quod scilicet ly solus, non sit confundendum cum Patre, sed cum ly Deus: ex modo autem constructionis evanescit intentum oppositorum; quia ly solus constructum cum ly Pater excludit alium à Deitate; ly autem solus, constructum cum ly Deus, excludit omnes, qui non sunt Deus. Illustrari potest hoc tali exemplo, Petrus est animal, quod solum est rationale, filius Petrus est animal, quod est rationale, prima illa propositio non excludit Paulum, quod minus rationalis; secunda excludit: ita si ly filius construatur cùm ly Pater excludit Filium à Deitate, scilicet si construatur cùm ly Deus, ita confundunt August. Tract. 105. Ambr. l.5. de Fide c.1. Nazian. Oratione 63. Socinus epist. 2. ad Matth. Radecium, qui fuit unus ex Crellii Magistris. Græcus etiam textus construit cùm ly Deus, ita enim habet τὸν μένον ἀλλὰ τὸν θεόν.

I N S T A T 1. Crellius contra Responsonem ly solus quoties adhibetur ad alia subjecta à coniunctione predicati excludenda, subiecto non predicato adjicitur; hoc autem loco vocem *sola* ad alia subjecta, nempe Idola, à coniunctione predicati, quod est verus Deus, excludenda, adhiberi contendimus.

R E S P O N D E T U R. Falsum est quod semper

subiecto & non prædicato addi debet ly solus, ut excludantur alia subjecta: quid enim ad hanc collocationem necessariò urget. Deinde vi hujus secundæ responsonis non sumus solliciti, an excludantur Idola à vera Deitate.

I N S T A T 2. Si principia ejusdem Crellii teneantur, facilè ex dictis Christi, inferri Idola, non esse veros deos, non sunt enim Pater Christi, quod non infertur ex nostris principiis; quia nec infertur, Filium non esse Deum.

R E S P O N D E T U R. Quod non sit articulus fidei apud nos, quod hic sit Christi argumentatio contra Idola. Deinde similem difficultatem habiturus est Crellius, si quis Jovem dicat Patrem Domini nostri, nec inde inferri poterit illum, non esse Deum. Denique posset adhuc ex hoc loco contra Idola argui, quia non habent identitatem cum Patre, nec ratione naturæ, nec ratione personæ.

I N S T A T 3. ex eodem. Quamvis ly solus, construatur cum ly Deus, non cum ly Pater, id tamen perinde est ac si dicatur; solus Pater est verus Deus: quod ipsum probatur, quia idem redditus sensus, sive dicant: solus Christus est ex Virgine natus, sive dicant: solus ex Virgine Christus est natus.

R E S P O N D E T U R. Diversitatem harum propositionum jam suprà ostensam. Negatur etiam paritas, quia secundum circumstantias, nullus subest ambiguitati locus, quod & solus Christus, & solus ex Virgine natus sit, hinc usus parum curat constructionem illius propositionis, & ex diversitate collocationis solus, non metitur diversitatem sensus; sed quia quæstio ex una parte est, an alia personæ sint Deus: & ex alia parte, diversa collocatio, ly solus, in rigore, potest diversitatem sensus parere, non immertiò ad hanc constructionem attenditur, idque ex fundamentis allatis. Quando autem diversitatem sensuum à nobis allata, quam facit diversa constructione, vult sibi probari vel ex Scriptura, vel profano aliquo exemplo, actum agit, cùm diversitas hæc ipsi utpote viro Latinè scribenti, nota sit, nec est necesse in scribendo, semper ordinem Grammaticum servare.

R E S P O N D E T U R 3. ad eandem Objectiōnem. Hunc ipsum locum æqualiter probare Christi Divinitatem, nam ibidem additur, & quem misisti Jesum Christum, unde ex hoc loco sic arguitur. De quo dicitur, quod Pater & simul ab illo missus, sit verus Deus, ille est verus Deus; sed de Patre & de missio ab illo dicitur, quod sit verus Deus, ut textus loquitur: Ergo & Pater, & missus est verus Deus.

I N S T A T 1. Crellius contra Responsonem, cum vox *solas* ad plura subjecta referatur, vel omnib⁹ postponi solet, vel omnib⁹ præponi solet.

R E S P O N D E T U R. Quamvis ly solus non jungatur cum ly Pater, eique postponatur; sufficit quod ponatur ante ly Deus, apponaturq; parti-

Aa 2 cula,

R. P.
I. MŁOD
nowski
im. i.e. Z:
VI

cula, Et id enim non variat sensum: & ita eadem erit propositio, si dicas, Solus ego cum meo amico N. utar hoc bono, si dicas solus ego utar hoc bono & meus amicus: hinc & in presenti simile quid verificabitur. Nec Graeca locutio obstat ut ostendit Maldonatus.

INSTAT 2. Saltem sequitur hoc loco, quod Spiritus Sanctus non sit Deus.

RE^SPONDE^TUR. Exinde directe & clare non colligi illum esse Deum; deducit tamen legitimè, quia cum aliunde constet originari illum per modum unius ab utraque persona, si utraque originativa persona est Deus, deducetur etiam illum esse Deum; quia illa origine debet illi communicari, natura Divina. Si autem quispiam priores duas responsiones teneret, hac instantiā non premetetur. Quia verò non additur illo loco, quod in hoc solo stet vita aeterna, quod est noscere Patrem & missum ab illo, datur adhuc locus, ut requirantur & alia credenda, itemque opera bona.

INSTAT 3. Quia nec Christus nec Apostoli inculcarunt, quod una cum Patre, sit ille solus verus Deus, sed solum appellabant illum Christum, aut Dei filium, & si hic fuisse sensus Christi, quem posuit tertia responsio, dixisset phrasim scriptura ut cognoscant, quod vel quia tu es solus verus Deus, sicut alias dicit, quia tu es Christus Filius Dei: item cognoverunt Principes, quia hic est Christus.

RE^SPONDE^TUR. Retinendo tertiam explicationem dici potest sufficienter hoc loco id inculcari, quod Patrem & illum, noscere verum solum Deum, sit vita aeterna. Negamus etiam Christum & Apostolos non inculcasse Divinitatem Filii Dei. Quando autem prescribit phrasim Crellius, quæ Evangelista describere debuisset, hic & nunc Divinitatem Filii Dei, arbitrariè id facit; & sicut liberum est Scripturæ nunc activa, nunc passiva uti constructione, item liberum fuit nunc Nominativo *In es*, nunc obliquo (*te*) uti casu.

OBJICIT 2. Ex illo Matt. 24.v.36, ubi Christus dicit se non nosse diem judicii.

RE^SPONDE^TUR. Dixisse hoc Christum secundum naturam humanam: quod ipsum subdividetur, scilicet dixisse illa secundum quod est Legatus secreti jure ligatus, cuius distinctionis scholastica explicatio adfertur in Materia de Fide, an scilicet Deus amphibologicè loqui possit?

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones ex S. Paulo.

OBJICIT 1. Ex I. ad Cor. 8. v.5. *Nam estis omnes qui vocantur Dei, &c. nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum, & unus*

Dominus Iesus Christus per quem omnia, & nos per ipsum. Ubi Paulus explicans quis sit ille unus Deus, simpliciter dicit esse Patrem, non Patrem & Filium & Spiritum Sanctum.

RE^SPONDE^TUR 1. Explicando locum S. Pauli, quod scilicet dicat non per exclusionem Filii à vera Divinitate, sed excludendo nonnisi multitudinem Deorum: hoc enim erat intentum Apostoli, ut textus ostendit: & quod non excluderit Filium indicat ipse ille titulus *Domini*; & sicut per titulum *Domini* applicatum Christo non excluditur Pater, quo minus sit Dominus, ita nec excluditur Filius, quamvis ly Deus, sit applicatum Patri: sic docuit Irenæus l. 3. c. 6. Chrysost. Hom. 5. de incomprehensibili, &c.

INSTAT 1. Contra Responsonem Crellius, prater similia, quæ supra attruit, quibusjam responsum est; quod scilicet Apostolus explicare hic voluerit, quis sit ille unus Deus; recte vero is rem explicat, quinon modo tantumdem, sed etiam plus omittit, quod ad rem explicandam attinet, quam exprimit? & si nos Catholicæ explicantes quis sit ille unus Deus, nominamus Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, etiam Paulus Christum nominare debuisset; præcipue ne per hoc convincatur Apostolus, occasionem præbère statuendi, quod Deus sit unus essentia & persona.

RE^SPONDE^TUR. Primum intentum fuisse Apostoli, ut videre est in contextu, distinguere Ethnicos à Christianis, per unum Deum in essentia; sed non fuit intentum, essentiæ terminations seu personalitates explicare: hinc non debuit numerare personas. Nunc autem in praesenti Ecclesiæ statu, cum non agamus contra Ethnicos, sed non nisi contra paucos Adversarios, nominando unitatem essentiæ, etiam personas explicamus.

Deinde æquivalenter dicit Apostolus Christum Deum, appellando illum Dominum, quod nomen nihilo inferius est, quam nomen Dei ex usu Scripturarum, ut probat illud psalmi: *Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram*, advertitque Græcè & Hebraicè doctus Petavius lib. 3. c. 1. Nomen Tetragrammaton reddi est *κέρις*, quod Dominum significat, consequenter nec dedit ansam opinioni Adversariorum; & si quæ sit loci perplexitas, ea superatur Doctorum explicationi inhærendo. Sequuntur his illi expositori de quibus suprà.

INSTAT 2. Per hoc solum, quod additur Christo & unus Dominus manifestè distinguitur ab illo uno Deo: quia ille unus Dominus vel idem est cum illo uno Deo, vel aliqua ratione est Deo inferior: idem non est, alias nulla distinctionis foret ratio, necnulla esset causa cur unus ille Deus Pater, unus verò ille Dominus Christus diceretur? Ergo restat ut significet Deum, qui Deo uno, est aliqua ratione inferior.

RE^SPON-

R E S P O N D E T U R. Negando ejus Assumptum, ejus probatio non convincit: nam reverā idem est cum uno illo Deo; cur autem hic Deus ille Dominus appelletur? de hoc infra. Denique si cipio, sufficere æquivalentiam titulorum ad significandam Deitatem, licet sit diversitas in modo significandi.

I N S T A T 3. Quia descriptiones personarum, quæ sunt facta Scriptura non sunt otiosæ, sed ad rem explicandam comparatae: hoc autem loco siquidem ad rem faciunt illæ descriptiones, quod Pater sit ex quo omnia, & nos in illum; Christus estis, per quem omnia, & nos per illum ostendunt distinctionem, ita ut ly ex quo omnia significet illum, qui est prima causa efficiens omnium, & ly nos in illum, significet, quod seca finalis, cui omnis honor conferendus sit; ly autem per eum, dictum de Christo significat, quia ipse est media causa omnium, quæ ad nostram salutem spectant, & quod per eum gubernent omnia: unde consequitur nos per illum, vici sim, Deum colere debere, scopus ac finem, hoc est eum medium esse honoris, qui à nobis Deo exhiberi debet. Est autem unicus Dominus, quia si plures essent, alia per hunc, alia per aliū administrarentur.

R E S P O N D E T U R. Non esse has descriptiones otiosas: quia utraque Deitatem persuaderet, & in Patre ut supponitur, & in Christo, qui appellatur Dominus: immo quia appellatur per omnia, & nos per illum, ostendit eudem Deitatem nam de Deo ad Rom. II. dicitur *ex uno per quem omnia, in quo omnia.* Rursus invitat in hac particula *ex*, quod illa denotet Deitatem, non verò particula *per*, hujus ipsius reddenda est ratio; nam in phrasi Aristotelica, *ly per accedit ad causam efficientem, ly ex ad causam subjectivam:* cur ergo potiori jure, aut item æquali, particula *per* non ostendet, Christum esse causam omnium, adeoque Deum esse? Denique stando in terminis disputationis præfentes dici posset, *ly ex quo applicari Patri, quia Filius & Spiritus Sanctus non sunt ex non existentibus, sed ex substantia Patris, ex quo tantum origine non originata, procedunt reliqua Christi autem appropriatur creatio mundi, tanquam sapientiae personali, ideoque dicitur per illum esse omnia.* Videtur hīc Apostolus per Antithēta loqui, & ut multitudini Deorum opposuit unum Deum, ita multitudini Domini unum opponit unum Dominum; inde autem non sequitur Christum non esse Deum.

R E S P O N D E T U R 2. Eadem Auctoritati, quod Apostolus scripsit Corinthiis recenter ad fidem conversis, quibus ne daret anam per literas sine praefenti scriptore mittendas, cogitanda pluralitatis Deorum, non posuit simulcum Patre Filium; immo ipse Paulus ab ignoto Deo, orbus est dicta sua; & Philippus ex occasione selectionis, non omnia simul perstringendo;

æquivalenter tamen ut dixi, Deitatem expressit, Christum appellando illum Dominum sine addito.

R E S P O N D E T U R 3. Ex eodem loco arguendo pro Divinitate Christi. Qui est per quem omnia, & qui est sine addito Dominus, opponibilis dominio Deorum, qui non sunt veri Domini, ille est Deus, nam ly per quem omnia, ad Rom. ut dixi, pro Deo supponit, ly item Dominus, ut indicat ille locus Psal. citatus: sed Christus est per quem sunt omnia, & est Dominus, opponiturque illius dominum dominum Deorum, qui non sunt Dii, ut colligitur ex contextu; Ergo ille est verus Deus.

Ex eadem Epistola c. 12. v. 4. 5. 6. solet urgiri, ubi ajens Apostolus de divisione gratiarum, subdit, *idem autem Spiritus, idem autem Dominus, idem autem Deus.*

R E S P O N D E T U R. Quamvis multi ex nostris DD. interpretentur hunc locum de Trinitate personarum; commodè tamen accipi potest de unitate essentiae: immo ex illo loco probari potest Divinitas Christi, quia in verbis antecedentibus non sit mentio Patris, sed conversio ab Idolatria ad Jesum.

O B J I C T U M 2. Ex Epistola ad Ephes. 4. v. 5. & 6. *Vnus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus vobis.* Ubi Deus ille qui unus esse dicitur, & Pater, unum idemque subiectum significant, ac prōinde alterum altero latius non patet, nec quisquam alias est Deus ille unus, nisi Pater Domini nostri Iesu Christi, præcipue quia particula *Et*, non ostendit aliam rem, sicut nec cùm dicitur, Christum aliquando traditurum regnum Deo & Patri, immo præfenti loco particula *Et*, significat unum eundemque esse Deum & Patrem; nam significans unitatem Christianam loquitur, & non dicit unus Deus, unus Pater omnium; sed unus Deus & unus Pater: præcipue cùm hīc expressè distinxerit unum Deum à Domino uno, & Spiritu uno, interjectis etiam aliis orationis membris, ut tanto luculentius appareret eos à se in vicem discerni: & cùm per unum Dominum Christus intelligatur, quis ergo per unum Deum, tam ab uno Spiritu, quam ab uno Domino distinctus intelligetur, quam Pater Christi?

R E S P O N D E T U R 1. Explicando dictum locum, quod scilicet Ly *unus Deus, & Ly Pater omnium* pro eodem realiter supponant, sed non pro eodem etiam virtualiter, & quod Ly *unus Deus* excludat sita unitate non pluralitatem personarū, sed pluralitatem essentiarū; ita ut essentia in ratione unius essentiaz, non latius pateat quam paternitas; tam enim essentia est non nisi una, quam Paternitas nisi unus; licet essentia virtualiter à paternitate distincta, in ratione terminabilis latius pateat, quam paternitas: eo quod insuper binā sit personalitate terminabilis.

R. P.
I. MŁOD
nowski
MM. Act. Z.
VI

Supponat interīa objiciens per suppositionem, quam ille putat impossibilem, quod Filius sit consubstantialis Patri, nonne sicut de Patre dicitur unus Deus, & Pater, sic poterit dici de Filio unus Deus & Filius? Illa varietas loquendi sine coniunctione in antecedenti membro non facit contrarios, quia ex hoc potius inferri deberet, quod non pro eodem adaequatè supponat ly Deus & ly Pater omnium.

Arbitrarium etiam est dicere, quod ly Dominus supponat illic non nisi pro Christo, alias excluderetur à ratione Domini Pater.

R E S P O N D E T U R 2. Explicando eundem locum ex mente S. Athan. ut docet Petavius, nempe quod appelletur unus Deus, & Pater omnium, propter originis, ac principii prærogativam, quia est caput omnis processionis.

R E S P O N D E T U R 3. Explicando hunc locum eo modo, quo sibi opposuit ipse Crellius, quod hinc nomine Dei Patris veniat tota SS. Trinitas; non autem prima Trinitatis persona, sed contra hanc responsionem.

I N S T A T 1. Quia non potest ullo exemplo probari quod Ly Pater supponat pro tribus Trinitatis personis.

R E S P O N D E T U R. Dicitur Christus Regnum traditurus Deo & Patri, dicitur item in Christo Deus mundum sibi reconcilians: & universaliter ubi externum aliquod opus attribuitur Patri, ly Pater supponit pro tota Trinitate; omnia enim opera ad extra sunt communia; utiturq; Scriptura & PP. nomine illo tanquam notiori, & tanquam personæ, quæ est fontalis origo reliquarum. Est & aliud fundamentum nomine Patris venire totam interdum Trinitatem, quia nomine Patris, significabat Deum Christus, conformiter ad fidem Judæorū, cum quibus tractabat, quoniam colebant Patrem sub formalitate habentis filium; licet interdum hanc etiam illis doctrinam inculcaverit.

I N S T A T 2. Ly Pater sumptum pro tota Trinitate vel est persona, vel non est; Si persona est, cur illum Patrem esse Christi non simimus? Item si persona est, vel est persona una, vel plures? Si una, quævis etiam alia, erit Pater Christi: Si plures, non Pater, sed Patres dicendi erunt. Si verò persona non est, Pater non est; Pater enim omnis etiam metaphorice dictus, persona est, modò intellectu sit prædictus.

R E S P O N D E T U R. Ly Pater quando accipitur pro tota Trinitate, supponit pro subsistenti, sed pro subsistenti subsistenti indeterminata, & quasi abstracte ab omnibus sumpta: unde ulterius dicitur Ly Pater sumptum pro tota Trinitate, persona est, non tamē Pater Christi, quia Pater Christi, non supponit pro persona indeterminata & vel exinde Trinitas, non est Pater Christi: quia alias etiam ipse sibi est Pater, quod est non præter, sed contra lumen rationis. Quamvis autem ly Pater sumptum pro Trini-

rate plures personas significet in re & in obiecto, non debebant dici Patres; quia nec ex obiecto sunt plures Patres. Plurificatioque ipsa ostenderet, sumi jam determinatè personas, cum tamen Pater dictam de tota Trinitate, supponat pro persona indeterminatè accepta.

I N S T A T 3. Quia si nomine Patris hic venit tota Trinitas quæ esset causa, cur ter potius eandem rem repeteret maluerit Apostolus, quam tria inter se distincta?

R E S P O N D E T U R. Immerito supponi, quod nomine Domini veniat illic Christus non nisi, & nomine Spiritus tertia Trinitatis persona; cum potius nomine Spiritus veniat anima, quam opponit uni corpori, cuius illic mentionem facit.

Quod autem querit, cur hic condistinctim ponatur unus Dominus, & unus Deus? quaremus etiam nos, cur condistinctim ponatur unus Deus & unus Pater, cum hæc per Crellium pro eodem supponant? Directè autem

R E S P O N D E T U R. Non esse novum in Scriptura eidem Deitati, & subiecto, plures titulos dare, unde parum etiam intererit, sive adhibentur particulae copulativa, sive non, possuntque individuis illis epithetis, diversæ formalitates Deitatis agnosciri, ut formalitas Domini, formalitas infiniti in ratione essentia sub termino Deitatis, formalitas excellentiæ sub termino super omnes; & sicut non potest reddi ratio, quare non sit prius positum Deus unus, sed prius Dominus? cur sit posterius positum Baptisina, & prius Fides? nisi id referendo in placitum Scriptoris inspirati, ita referri debet, quod priora membra sine copulativa posuerit, secus posteriora.

Continuatur Solutio.

O B J E C T I 3. Ex I. Timoth. 2, v. 5. *Vtus enim Deus, unus & Mediator Dei & hominum homo Christus Iesus*, ex quo Fundamento sic arguit Crellius, si solus Pater unius Dei nomine intelligitur, solus Pater est summus ille Deus; nam si quispiam alius præter Patrem esset Deus summus, unius Dei nomine comprehendi debuisset Christus: Sed solus Pater unius Dei nomine illic intelligi debet: quod ipsum probat; Ita tantum eo nomine intelligitur, inter quem & homines Christum Iesum mediatorem esse dicit Apostolus, ut ex connexione Verborum appearat. At is est solus Iesu Christi Pater.

R E S P O N D E T U R. Concessa illa conditionaliter propter suam veritatem, quia nihil ponitur rebus; non autem propter illius probationem, quia possit differri promulgatio aliarum personarum ad alia loca, quæ tamen personæ essent Deus. Directè Negatur Minor; Negro etiam solum Patrem esse inter quem & homines Christus sit mediator, nomineque Patris venit tota Trinitas, ut dictum supra.

I N S T A T 1. Crellius, si Christus est totius Trinitatis Mediator, ergo etiam sui ipsius est media-

mediator, seu inter se ipsum intervenit medius; quod se ipsum evertit.

R E S P O N D E T U R. Quia materialem interventionem & mediationem imaginatur Crellius, bene dicit, quod aliquid inter se intervenire, mediare, evertat se. Sed id non appetet in interventione morali, quid enim in hoc absurdum? Quod possit natura aliqua creata dignificata per personam incretam, obire actiones, que satisfacient, & aliis personis & ipsi persona dignificant?

Nec obstat quod hæc duo distinguantur, ad quem mediatio fit, & mediator: distinguuntur enim secundum naturam humanam, & principium elicivum actionum Christus, à sua persona quæ reconciliatur: Et sicut in humanis filio Regis potest aliquis aliquid debere, & solvere pecuniam, cuius pretium habetur ab ipsa voluntate, & impositione Regis; sic & in præsen-
tis: Et sicut principes non tantum particulatum sed & commune pluribus possunt acquire-re regnum, ita & Christus nobis.

I N S T A T 2. Sequitur ex responsione, Christum etiam secundum naturam divinam esse mediatorem; quia persona divina à natura divina se ipso non differt; Subsistens etiam per se vim agendi nullam habet, sed natura. Et quæcumque persona divina Christi agit, natura divina ipsius agit.

R E S P O N D E T U R. Quamvis se ipsa persona à natura divina non distinguatur, sufficit quod distinguatur virtualiter, ut alibi dictum. Hinc aliquid poterit tribui personæ, quod non tridetur naturæ. Deinde quamvis in creatis non dicuntur subsistentiae activæ, secùs est in Divinis: Unde per nos falsa est propositio; natura generat, vera autem pater generat. Denique non ponimus nos, personam divinam esse principium specialius ab aliis personis, elicivum operationum Christi, quia hæc elicientia spectat ad naturam cretam cum concursu divino, sed illas tribuimus personalitatim divinæ, tanquam principio dignificanti & complenti substantiam; per modum termini, hoc est ipsam naturam humanam, quæ illas elicet.

I N S T A T 3. Ea simpliciter à se distinguuntur, de quibus simpliciter assiri potest, eorum unum non esse alterum; hoc autem habet Deus & Christus, qui illius mediator esse dicitur, ergo simpliciter à se distinguuntur: Ergo nec Deus ille Christus, nec Christus Deus ille est.

R E S P O N D E T U R. Veram esse Minorem cum restrictione posita à sancto Paulo, secundum feliciter naturam humanam distinguimus à Christo.

I N S T A T 4. Christus ex eorum hominum numerone quamquam est, quorum mediator fuit, nec subillis in illo loco Pauli comprehenditur; Ergo Christus nec Deus ille est, aut Dei illius

nomine comprehenditur, cujus mediator dicitur.

R E S P O N D E T U R. Ex eodem fundamento pro nobis arguendo: Non vetat Christum eandem specie naturam habere cum hominibus, quorum mediator est, nec vetabit quidpiam habere eandem naturam cum iis, ad quos mediat, habereque ab illis personam distinetam.

I N S T A T 5. Nullibi haberi, quod Christus mediator fuerit inter se & Spiritum Sanctum.

R E S P O N D E T U R. Quoad verba & voces id non haberi, re tamen & æquivalenter haberi; quia peccatum est offensa Dei, adeoq; omnium personarum; hinc & placatio, debet esse omnium personarum. Duplici tamen ex capite mediatio notabilius attribuitur inter patrem & homines, quia ipse est origo fontalis personarum. Deinde, quia ipsi missio Filiæ æterna competit, cuiuscum proportionat missio in mundum, in ordine ad redimendum facta.

O B J I C T 4. Locum ex Epistola ad Rom. 16. v. 27. ubi nomine *solius Dei, solius sapientis, solius Domini, &c.* venit Pater: Ex quo loco sic arguit Crellius, si per solum Deum, solum sapientem, per solum Dominum solus Pater intelligitur, necesse solum Patrem esse Deum; si enim hæc est vera, solus Deus est Pater, etiam hæc vera erit, Pater est solus Deus; & si prior rem assumas, non potest dici solus Deus est Pater, si latius patet nomen solius Dei, quam Pater; neque enim angustius, de latiori, simpliciter enuntiatur. Si posteriorem assumas, perinde id erit, ac si dicas solus Pater est Deus; nam idem est dicere Deus Spiritus solus æternus, ac dicere solus Deus est Spiritus æternus. Sed per solum Deum, solum Dominum, solum sapientem, intelligitur Pater, dicitur enim citato loco; *Soli sapienti Deo per Iesum Christum, cui honor & gloria in secula seculorum.*

R E S P O N D E T U R. Concedere nos Majorum illam conditionatam, quia nihil ponit in rebus, sed ea quæ in probatione affert, indigent examine, nam præpositio vel postpositio particulae *solus*, reddit etiam diversitatem sensuum, ad quod non videtur attendere discursus Crelpii: Alia enim hæc est propositio, Petrus est animal, quod est solum rationale, & alia, solus Petrus, est animal rationale: ita etiam alia erit hæc propositio, solus Pater est Deus; & alia, Pater est solus Deus.

Rursus, quod dicit, si *ly solus Deus* latius patet, quam Pater, non poterit prædicari Pater de solo Deo, id contra sead fert; nam sequitur, quoties assumit hanc propositionem; Deus est Pater, quod petat principium; nam in nostris principiis *ly Deus* secundum esse suum virtuale proprium, latius patet, præ Patre, quæ principia non expugnat.

Denique hujus propositionis: Solus Deus est Pater, hunc sensum facimus, solitudo natu-

R. P.
MŁOD
nowski
om. Act Z:
VI

ꝝ divinæ terminatur paternitate; vel: Aliqua ex his personis, cui competit esse solum Deum, est etiam Pater, quibus duobus sensibus positis, non est locus illis argumentis allatis. Dicit etiam potest nomine Patris venire h̄c Trinitatem, quod supra defensum est. Quod autem distinctè fiat mentio Christi, id non obest: Est etiam illius mentio non distincti divinitate, sed mediatoris dignificans actiones; quibus honor, etiam illi exhibetur. Diximus etiam suprà, Patri soli tribui sapientiam, tanquam fontali Deitatis origini, sed non tanquam personæ soli sapienti.

INSTAT 1. Idem. Mediatoris officium, non nisi personæ quā talis est, convenit; quare vel humana Christi natura persona est, & Iesu Christi nomine intelligenda, vel statuendum Christum, etiam secundūm divinam naturam, h̄c considerari. Restat ergo ut nomine solius sapientis, persona Christo superior intelligatur, dignior enim est is, cui tanquam ultimo scopo gloria tribuitur, causa mediā, per quam ei cultus exhibetur.

RESENDE TUR. Mediatoris officium non nisi personæ convenit, tanquam subiecto denominationis, & tanquam principio terminativo, sed non convenit personæ, tanquam principio immediatè elicitive actionis. Hinc habet natura humana rationem mediantis in quantum est principium elicitive actuum mediantium, licet non habeat rationem mediantis sine addito; quia h̄c supponit pro principio dignificante & completere ſubſtantialiter naturam, quæ est elicitive operationum. Consequenter intelligitur h̄c persona Christo superior, secundum quod est principium elicitive actuum mediantium; licet non intelligatur superior Christo, secundum quod Christus dicit principium dignificativum.

Punctum Difficul- tatis 3.

*Solvantur reliqua Objectiones ex Scri-
ptura.*

NON commemoro h̄c locum sumptum ex Joan. 5. v. 44. quia ille eandem omnino ſolutionem habet, cum immediate citato loco ad Romanos. Ad alia accedendum

OBJICIT 1. Locum epift. Judæ v. 4. ubi dicitur: *Subintroiſſe falſos doctores, qui ſolūm Herum Deum, & Dominum noſtrum Iesum Christum negant.*

RESENDE TUR. Inprimis omnia h̄c verba & titulos posse ad eundem Christum revo-
cari, & quamvis non revocentur, ipſe titulus Domini, ſuadet Divinitatem, nec illam negat, ſicut nec abnegat Patri. Unde ex hoc loco ad-
huc elicetur noſtrum intentum; vel enim per ly

Herum idem intelligitur quod per ly Domi-
num, vel non idem? Si primum, ſequitur Chri-
ſtum eſſe verum Deum, ſiquidem dominum il-
li tribuitur idem, quod Deo; ſi autem diſtin-
guuntur h̄c dominum intelligitur, ergo non po-
tuerit poni indiſtinguiſſim & eodem planè modo
ſignificando. Denique licet nomine Heri
distinguueretur Deus à Christo, diſtingueretur
quā homo eſt, non tamen quā Deus. Dici eti-
am potest nomine Dei, intelligi totam Trinita-
tem, ſpecialiū tamen fit mentio Christi, quia
specialiū contra illum falſi illi doctores deba-
chabantur.

OBJICIT 2. Visionem Daniel. c. 7. v. 9. ubi
dicitur: *Antiquus dierum ſedifſe*, is autem qui ſe-
det omnium confeſſione divina persona eſt, quā
una eſt; ſed non Filii, nec Spiritū Sancti, quia
ſolus Pater ceterarum fons eſt; & quia dicitur,
quasi Filium hominis ad eum acceſſiſſe, & ab
eo potestate & Regnum accepitſſe: Quo eti-
am reduci debet viſio Apoc. 4. & 5. de Agno
accipiente librum, accedente ad thronum ſe-
dentiſſ, &c.

RESENDE TUR universaliter, quod Deus olim viſus fit, notificando ſe in unitate eſſen-
tia, non ſub trinitate personæ, exceptis sanctioribus
aliquibus. Nihilominus non fuile cultam in
abſtracto Deitatem, ſed Deum in concreto, cre-
ditionique illi aptatas viſiones; ne ſic rudi po-
pulo Judaico daretur anſa polytheiſi. No-
mine etiam agni venit Christus ſecundūm quod
eſt homo.

INSTAT 1. Imago ſedenti in throno revera
eſt persona.

RESENDE TUR. Eſte personam imaginem, & quidem unius, accepto nomine personæ com-
muniter ad omnes tres, non eſt autem necesse
viſionem, quoad omnia objectum exprimere,
alia illa persona deberet etiam eſſe electrum,
capillata, &c.

INSTAT 2. Multa teſtimonia ſcripturarum
cum hiſ collata, ostendunt Patrem Iesu Christi
in throno ſedifſe.

RESENDE TUR. Etiam hoc confeſſo ſe-
qui præcellentiam Patris præ Christo, ratione
naturæ humanae.

INSTAT 3. Christo prout conſtituto à ſe-
dente in throno, tribuuntur actiones compe-
tentes personæ, ergo quā persona eſt, à ſedente
in throno diſtinguitur; Persona autem Christi
eſt illa ipſa quā eſt Trinitatis ſecunda, quā
eſt ipſa natura divina ſubſtantiam ſuam ha-
bens; Ergo h̄c etiam à ſedente in throno con-
diſtinguita eſſe debet.

RESENDE TUR. Ratione personæ diſtin-
giui Christum à Patre, ſed non ratione naturæ, &
quia persona eſt virtualiter diſtinguita à natura, fit
ut quamvis diſtinguitur ratione personæ, non
diſtinguitur ratione naturæ.

Obji-

DIFFICULTAS III.

Probatur mysterium Trinitatis.

OBJICIT 3. Nominē Jehova nonnisi appellatur Pater,

RESPONDETUR. Quamvis concedatur Divinitatem Filii non ita distinctè traditam, in vetere Testamento, parum id referret; sed negetur etiam Filiū non appellari Jehova, ut adverit Petavius lib. 3. Prīnus locus est Isaiae 6. ubi dicit Propheta: *Regem Dominum exercituum cedivis illi mes;* ubi ponitur nomen Jehova, & tamen dicitur Joan. 12. v. 40. quod illuc viderit Christum, dixit enim illa verba, excœca cor populi, quando vidit gloriam Christi. Idem cap. v. 3. *Parate, inquit, viam Domini,* ubi etiam est nomen Jehova, & tamen Zacharias in suo cantico intellexit hunc locum de Christo. Isaiae 45. v. 21. *Nunquid non ego Dominus, & non est alius Deus absque me,* pro ly Dominus, ponit Jehova, quem locum accepit Paulus de Christo, agens de ejus reverentia ad Romanos 14. v. 11.

OBJICIT 4. Solus Iesu Christi Pater à se ipso; nec à quoquam alio, vel naturæ, vel Diu-
ni quidquam accepit.

RESPONDETUR. Solum Patrem esse à se, secundum lineam originandi; quia à nullo alio originatur; sed non solum esse à se aseitate in-
ventionis, incausalitatis, quia etiam alia per-
sonæ in-creare, &c.

OBJICIT 5. Multa alia loca, ubi appellatur *Pater prior Filius, Caput ejusdem, Deus Christi, Mādus eisdem, &c.*

RESPONDETUR. Hæc omnia intelligi de humanitate Christi. Orationes Ecclesia clauduntur hac Oratione, *Per Dominum, &c.* quia ipse est mediator; & ratione illius meritorum, omnia volumus impetrare: Imitamurque Christum, qui suas orationes ad Patrem dirigebat: Quæcum sunt Orationes, quæ clauduntur in verbis, *Qui vivis & regnas.* Quando autem ipse, quod solus Deus Pater sit Deus Abram, illud explicari potest de appropriatione nulli & quia est ipsa fontalis Origo Deitatis. Moskoroviis in hoc se fundat, quia nulla est sententia in Scriptura Trinitatis.

RESPONDETUR. In Scriptura etiam homines non haberi, Deus est una subsistentia, super persona: Si recurras haberi id æquivalentem, id dicemus de Trinitate.

Quando autem instat Socinus, nomen Dei pro subiecto ponitur, toties poni subiectum; quando autem ponitur pro prædicatore, & sic nonnisi ponitur de Filio, priuiaitem modo de Patre.

RESPONDETUR. 3. Reg. 18. Nomen Dei vere ponitur pro prædicato: Dicitur enim, *si Dominus est Deus sequimini illum.* De Christo nam ponitur Deitas pro subiecto, quia Acto-
num 20. dicitur: *Deus acquisivisse Ecclesiam san-
ctam suam, ad Timoth. 3. Deus apparuit in carne,
et dicitur: Deus ipse veniet & salvabit nos.*

UNA & irrefragabilis ratio hujus est; quia me ita docet fides, tradita per Eccleſiam Romanam, quæ in suis dogmatibus, errare non potest: Quæ ipsa ratio non proponit à nobis per syllogismum; quia syllogismus hoc ipso, quia est syllogismus, ex suo genere non est tantæ infallibilitatis, quanta est simplex allatio articuli fidei; quia syllogismus innititur veritati creatæ, adeoque non participant summam infallibilitatem. Jam autem articulus fidei innititur veritati prima, adeoque de se summam possibilem infallibilitatem habenti. Unde vel visiti probari Trinitatem argumento summè infallibili, vel argumento non summè infallibili, vel argumento non summè infallibili, & de generes suo fallibili? Si priori, sis contentus articulo fidei; si posteriori, ne hoc quidem recusamus. Quod ut fiat indicanda sunt loca Scripturaræ, ex quibus innixa traditioni, docet id Ecclesia; quæ loca non sunt quidem talia, quæ ingenium humanum pro sua perversitate torquere non possit; sunt tamen accidente doctrina Ecclesiæ, intellectum bene dispositum, convictionem.

Quod attinet ad Vetus Testamentum.

PRIMUS Locus est ex illo Genes. 1. v. 16. *Faciamus hominem &c.* Ex quo loco sic formatur argumentum. Sic loquens Deus, ut ex contextu liquet, vel alloquitur se unam nonnisi personam, vel alloquitur Angelos, vel alloquitur Filium, & Spiritum Sanctum distinctas à se personas? Si primum, ergo Deus sit trinus, debet fieri Phantasticus, ut dicimus de iis, quorum est secum mussitare solitarios. Si secundum, ergo Scriptura aliiquid non cohærens dicit, nam alloquendo Angelos ut faciant, subdit: *Crea-
vit Deus hominem ad imaginem & similitudinem
suum.* Ergo apparet quod ei dicat, *Faciamus,* de quo dixit, *creavit.* In Scriptura enim sacra nunquam introducitur Deus loquens ad Angelos, nisi fiat illorum mentio, ut cum de Achabii Regis internectione cum Angelis suis tractat Deus; Reg. 22. v. 19. Item Esaia 6. ubi deliberatur de mittendo Propheta, describuntur Seraphim. Denique non est homo creatus ad similitudinem Angelorum, & creans dicitur non Angelus, sed Deus: *Creavit Deus hominem;* Ergo apparet quod non illis dicat, *Faciamus.* Quod si dicas tertium, sequitur Trinitas, sequitur etiam distinctio personarum, ut stet illud plurale, *Faciamus,* & sequitur unitas Essentia, quia Deus est necessariò unus, poniturque in singulari; *Creavit Deus hominem.*

Hoc argumento ex Antiquis usi sunt Tertull. 1. de carne Christi cap. 5. Theophilus Antioch. in 2. ad Autol. Ignatius ep. 9. ad Antioch.

Iren.

R. P.
MŁOD
nowski
im. Act. Z.

VI

Iren. l. 4. c. 3. 7. Post illos Basil. Epiph. Cyrill. uterque, & alii, quos vide apud Petavium L. 2.

Neque valet, si dicas, loqui hic Patrem cum Filio ab æterno creato; quod infra impugnabitur; & interim: Contra est, quia sequitur. Filiū fecisse hunc hominem: Dicitur enim illi *Faciamus*, sequitur illum esse in essentia Deum, quia de quo dicitur, *Creavit Deus hominem*, est unus in essentia Deus, sed ille cui dicebatur, *Faciamus*, de illo dicitur, *Creavit Deus hominem*; hoc enim contextus loquitur; Ergo ille cui dicebatur *Faciamus*, est unus in essentia Deus.

Hoc ipsum argumentum methodo negativa sic proponitur. Hunc locum nihil vetat accipi de Trinitate, ut vidimus solvendo objections, ex alia parte & distinctionem personarum in ly *Faciamus*, & unitatem essentiæ in ly, *Creavit Deus*, ostendit. Ergo datur Trinitas. Concedimus quidem quòd interdum pluralis pro singulari ponatur, ut cum Majestatis causa Principes duali utuntur, sed nego, quòd usquam in Scriptura persona singularis loquatur secum in duali, se ipsam ad opus excitando. Et cum tales locutiones posita in plurali, simpliciter loquendo, supponant pro pluralitate, ad quod significandum impositum est ly, *Faciamus*, ergo & in praesenti ly *Faciamus* pro eodem plurali supponit, si simpliciter accipiat. Ostende ergo absurdum, cur simpliciter in plurali possit hic accipi?

S E C U N D U S Locus est Isaïæ 45. n. 14. *Hec dicit Dominus; Labor Ägypti, & negoti Äthiopia & sabbaim, Yiri sublimes, ad te transibunt, & tui erunt, post te ambulabunt vincti manus, pergent, & te adorabunt, teque deprecabuntur, in te Deus est, & non est absque te Deus, verè tu es Deus absconditus, Deus Israël Salvator.* Ex quo loco sic arguitur. Ceterum est in primis hic Deum loqui propter illa verba, *Hec dicit Dominus*, quo positio; Quare vel loquitur hic Deus secum, vel cum alio? Si secum, quomodo simpliciter accipiat personam? Si cum alio, ergo ille aliis est etiam Deus; dicitur enim esse filius Deus in illis verbis: *Non est absque te Deus*, dicitur, *Deus absconditus*; quod alibi Scriptura explicat, *lumen habitans inaccessibilem*; si autem ille aliis est Deus, ergo cum non possit esse distinctus naturaliter, debet esse distinctus personâ. Et licet exinde non inferatur quidquam de Spiritu Sancto, sufficit aliunde inferri.

T E R T I U S Locus est ex Psalmo 109. *Dixit Dominus Domino meo*, qui saltem dualitatem personarum infert: Hic non loquitur Deus ad scipitum; quia alias prædicti loci sensus esset; Ego Dominus mihi David loquor; ut sedeam à dextris meis; si autem loquitur Deus ad distinctum à se, ergo loquitur ad distinctam personam divinam; nam in Deitate, non potest esse distinctio. Quod autem loquitur ad personam Divinam: Ratio est, quia loquitur in-

dicans sessionem à dextris, quæ sessio est à qualitas potentia; & qualitas autem potentia non habetur nisi in Deo; & qualiter item utrumque appellat Dominum sine ulla distinctione, & similia. Favet illud Psal. 32. *Verbo Domini celi firmatis sunt; & Spiritu oris ejus omnis virtus eorum, ubi cœlorum productio Verbo & ejus Spiritui tribuitur, & Psal. 2. Filius meus es tu, &c.* Vide Penalosa Disp. 7.

Quod ad Novum Testamentum attinet, præter particulares probations, de quibus infra.

P R I M A AUCTORITAS est ex Evangelio Marth. 28. v. 19. *Baptizantes eos in nomine Patri & Fili & Spiritus Sancti*, ex quo loco sic formatur argumentum. Ubi significatur pluralitas divinarum personarum trium, cum unitate essentiæ divinæ, illic significatur Trinitas; dicto loco significatur; Ergo. Minor probatur, illic significatur pluralitas divina, sed non pluralitas essentiæ; quia hæc implicat; Ergo pluralitas personarum. Quod significetur pluralitas divina; probatur; quia sub nomine Patris respondet aliquid Divinum, ergo & sub aliis nominibus; & qualiter enim de omnibus Scriptura procedit.

Deinde cujus potestas, supponit pro potestate eadem cum divina, illa persona est divina, sed illorum potestas eadem est, quia ly illud in nomine supponit pro potestate ex sensu Ecclesiæ & DD. habente fundamentum, i. Reg. c. 17. v. 4. & c. 20. v. 42. & 3. Reg. c. 22. v. 16. & 4. Reg. 2. 8. 2. 4. & 2. Paral. 33. v. 18. Psal. 19. v. 6. & 8. Et certe siue non datur peccatum originale, ut non datur per oppositos, siue detur, ut datur per Catholicos, certum nihilominus est, Baptismo remitti peccata; expressè enim habetur, Acto. 2. v. 28. *Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum, in remissionem peccatorum*: Si autem omnes illæ tres personæ non sunt divina, quomodo nomine illarum, sit remissio peccatorum? Numquid non sequetur item absurdum, quod detestatus est Paulus 1. ad Corinth. 1. v. 13. *Numquid in nomine Pauli baptizati estis?*

Supponit hoc argumentum, quod quamvis possit esse idem effectus Dei, & creaturæ, nihilominus quòd non possit esse eadem potestas, quæ hæc significatur per ly nomine.

Quando autem illud afferunt de gladio Dei & Gedeonis: Item illud, *Commendo vos Deo & verbo gratiae ejus*, & similia alia, quorum meminit Moskorovius in refutatione cap. 2. responsi Patris Skarga; ea omnia non convincunt, quia non dicimus, non posse tribui eundem effectum Deo & creaturæ; sed negamus tribui eandem potestatem, nomen, &c. Usi sunt hoc argumento Athan. Hilarius, Nazianz. Amb. Didymus, Theodor. Fulgen. & alii.

S E C U N D A AUCTORITAS est ex illo 1. Joannis 5. *Quoniam tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi*

Punctum Difficul-
tatis 1.*Rationes ex Goslarvio.*

OBJICIT 1. Aut Filius semper gignitur, aut aliquando desistit gigni? Si semper gignitur, ergo nunquam perfectionem aequatur, quia quod adhuc generatur, id nondum generationis terminum est consecutum, & per consequens nondum est: Si autem desinit gigni, erit mutatio aliqua in Deo, à non esse ad esse transcutens.

RESPONDE TUR. Ly semper gignitur, si sumatur pro via ad terminum nondum productum, & habitum non semper gignitur; si sumatur pro æterna quiete non transacta, nec quæ dicatur præteriisse, semper gignitur. Quod in eo fundatur, quia in Deo, qui est actus secundus nec inchoatio actionum immanentium, nec desinentia datur, hinc & termini productionum divinarum, qui etiam sunt actus secundi, nec inchoationem nec desinentiam patiuntur. Et sicut si concipiamus conservationem in creatis non nisi per modum viæ, nondum intelligitur haberi terminus, secùs si concipiatur per modum termini; ita cùm generatio sit una cum suo termino, eoque æterno, non debet aliter concipi, quam cum illa æterna quiete.

OBJICIT 2. Idem. Si Deus gignit, & quidem ex essentia sua, vel communicat totam essentiam Filio, vel ejus partem, aut essentia Dei multiplicatur? Nihil horum trium dici potest; Non communicatur tota essentia, quia est singularis & individua; quæ autem sunt talia pluribus non conveniunt, hinc est, ut de multis non dicantur, seu prædicentur: Non communicat etiam partem, quia non est divisibilis; non etiam multiplicatur essentia, quia Deus non esset unus, sed quot essentiae, tot dñi.

RESPONDE TUR. Totam essentiam communicari, & licet quod singulare est, pluribus non conveniat per multiplicationem; convenit tamen pluribus per identitatem, ipsa plura latitate irratione personæ, non in ratione naturæ considerata.

OBJICIT 3. Generatio est necessaria conservanda speciei causa; Ergo res quæ non intercurent vel interire non possunt, nec generant, nec generantur.

RESPONDE TUR. Quæ generatio est ex corruptione alterius, est necessaria conservandæ speciei causa, secùs quæ non est ex corruptione, sed quæ est ex fecunditate naturæ.

OBJICIT 4. Quidquid æternum est, semper est, semper fuit, ergo debet esse talis & generatio in divinis, si datur, sed quidquid generatur, semper non fuit, sed aliquando esse cœpit; quorum enim generaretur, si fuisset antequam esset? Ergo, &c.

RESPON-

vernum sunt. Ex quo loco sic formatur argumentum. Hi tres testimonium perhibentes, vel sunt unum essentia, in Trinitate persona- num? Et sic datur jam, quæ negatur Trinitas, vel sunt unum confessione in testimonio, quod dici non potest: Vel enim sunt unum confes- sione in testimonio cum æqualitate auctoritatis in testando, vel cum inæqualitate? Si cum æqualitate, ergo unaquæque ex illis personis est Deus. Si autem est illuc inæqualitas auctorita- tis. Ergo Scriptura immerito de illis indistin- dum loquitur; arguendusque erit S. Joannes, quod non satisfecerit debito exprimendæ in- equalitatis.

Rursus sequeretur, hunc locum non accipi conformiter ad illum alium locum, qui se sequitur, tria sunt qui testimonium dant spiritus, aqua, & anguis: Quia haec habent æqualitatem te- standi. Denique si illic est inæqualitas auctori- tatis in testando, & stante hoc possunt appellari: bene posset dici, quod Deus & diabo- lus dum uterque dicit Jobum vallatum esse Dei protectione, quod hi duo unum sint, & quod Christus & Joannes dicens quod sit Filius Dei Iesus, dici poterit, hi duo unum sunt. Imò in Geco textu non dicitur de aqua, & spiritu, quod hi tres unum sint, sed & hi tres in unum.

Quod si dicas hunc locum in Evangelio Sy- nico, & Germanico non haberi, id parum re- fert, quia haec sunt recentiora exemplaria, loci autem hujus meminerunt PP. antiqui Hieron. August. Idatius. Quem etiam ponit expresse Iacobus Roterd. edit. Argentorat.

TERTIA AUCTORITAS est ex iis, quæ ad- feruntur infra de Divinitate Christi & Spiritus Sancti.

QUÆSTIO II.

De persona Filii.

Postularet quidem doctrinæ ordo, ut in pri- mis tractaremus de persona Patris; sed de illa nihil controvertendum venit: De persona autem Filii non est difficultas, an sit persona; subiungunt enim illi actiones personarum, imo & Sabelliani id non negarunt, quamvis non di- tarent illum distinctam personam à Patre. Sed et tota difficultas, an sit persona divina? Quod ut probetur supponendum est, quod sit habens esse Divinum, quod infra probabitur; sed non distinctum natura; Ergo distinctum personam. Methodo jam inchoata solvenda sunt primū Objectiones.

DIFFICULTAS I.

Solvuntur Objectiones à ratione petitæ.

Non paucas jam solvimus supra agendo de Trinitate in communī, restant aliae.

R. P.
R. MŁOD
nowski
M. A. Z.
VI